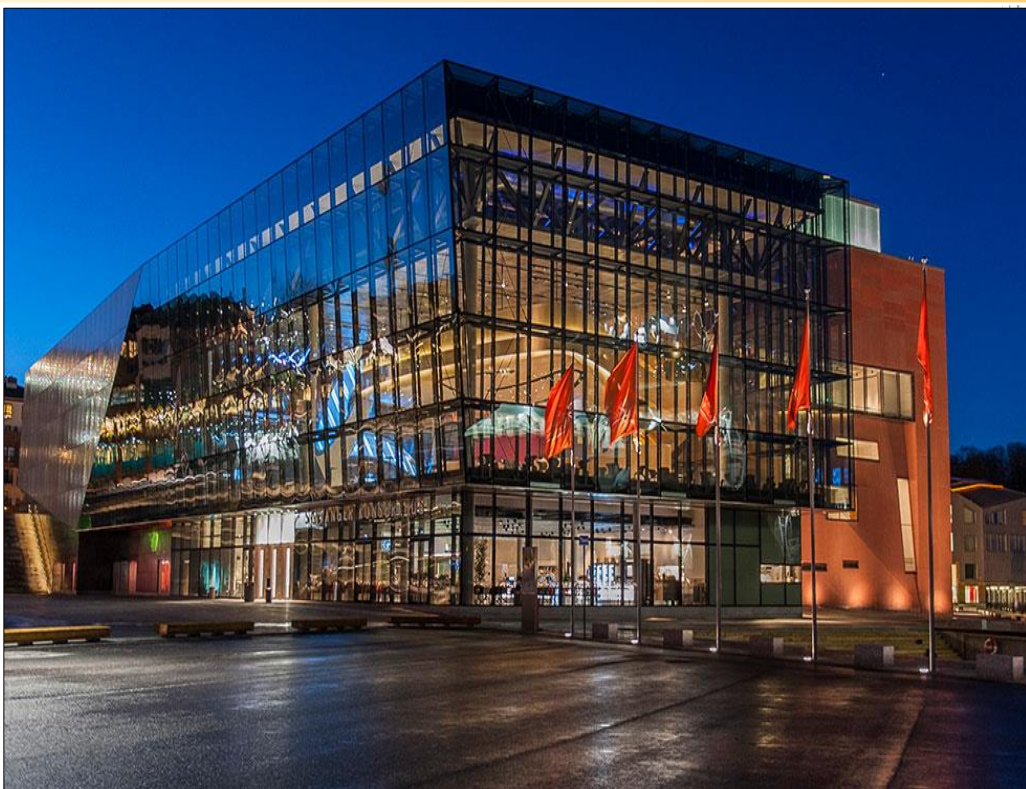

SELKAPSKONTROLL AV
STAVANGER KONSERTHUS IKS

STAVANGER KOMMUNE, ROGALAND FYLKESKOMMUNE
FEBRUAR 2019

INNHold

Denne rapportens målgrupper er kontrollutvalgene, andre folkevalgte, selskapet, eierrepresentanter og administrasjonen i eierkommunene. Rapporten er et offentlig dokument og skal være tilgjengelig også for media og andre interesserte.

Innhold	3
Sammendrag	4
Høringsuttalelser	9
Rapporten	12
1 Innledning	13
1.1 Formål og problemstillinger	13
1.2 Kontrollkriterier og metode	13
2 Faktabeskrivelse og vurderinger	15
2.1 En oversikt over Stavanger konserthus	15
2.2 Eiernes eierstrategier overfor Stavanger konserthus	19
2.3 Selskapets styring av Stavanger konserthus	22
2.4 Offentlige anskaffelser og offentlighet	31
2.5 Etikk, arbeidsmiljø og miljøvern	37
2.6 Selskapets oppfølging av eiernes overordnede eierstrategier	41
2.7 Eiernes oppfølging av Stavanger konserthus	44
Vedlegg	49

SAMMENDRAG

OPPDRAGET

Selskapskontrollens formål er å vurdere selskapets styring av Stavanger konserthus og eiernes oppfølging av selskapet. Det er også sett på utvalgte forhold knyttet til selskapets drift og utvikling.

HOVEDBUDSKAP

Vi finner selskapets styring av Stavanger konserthus og eiernes oppfølging av selskapet stort sett tilfredsstillende. Det er imidlertid avdekket enkelte forhold som bør forbedres.

Av våre anbefalinger vil vi spesielt trekke frem at eierne bør formalisere retningslinjer for valgkomiteen.

KORT OM STAVANGER KONSERTHUS

Stavanger konserthus er regionens mest besøkte arena for musikk og scenekunst og har etter åpningen høsten 2012 utviklet seg til et av landets mest aktive konserthus med et sterkt omdømme både regionalt og nasjonalt. Selskapet eies av Stavanger kommune (89 %) og Rogaland fylkeskommune (11 %). Iht. selskapsavtalen skal konserthuset bidra til å realisere eiernes overordnede kulturpolitiske målsettinger.

EIERNES EIERSTRATEGIER

Eierne har utarbeidet klare og langsiktige mål for selskapet. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune har også overordnede eierstrategier som fremkommer av deres eierskapsmeldinger. Overordnede eierstrategier gjelder både eier og selskapet. De er ikke direkte bindende for konserthuset ettersom de ikke er vedtatt av representantskapet. Eiernes overordnede eierstrategier er utarbeidet med utgangspunkt i statens eierstrategier. De følger også hovedtrekkene i KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

Eierne vil kunne ha noe ulike meninger om eierstrategien for selskapet. En felles eierstrategi vil avklare forskjellene ved at en her skal komme frem til en omforent eierstrategi for begge eierne. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune kan derfor vurdere nærmere om det kan være hensiktsmessig å utarbeide en felles eierstrategi for konserthuset. Dette må følgelig vurderes opp mot eiernes svært ulike roller og ansvar overfor selskapet. En felles eierstrategi vil da bygge på eiernes overordnede kulturpolitiske føringer, eiernes overordnede eierstrategier og andre forhold som eierne måtte ønske å ta med.

SELSKAPETS STYRING AV STAVANGER KONSERTHUS

Formelle forhold

Styret i konserthuset har innført fast rutine med årlig egenevaluering. Det er ingen krav til egenevaluering i lov om interkommunale selskaper, men eierne anbefaler årlig egenevaluering i sine overordnede eierstrategier. Også KS anbefaler årlig egenevaluering. Egenevalueringen kan være nyttig i forbindelse med skifte av styremedlemmer og bør derfor gjøres tilgjengelig for valgkomiteen.

Retningslinjene for habilitet i Stavanger kommune er gjeldende for styrets arbeid. Her fremgår det at hvis en kommer i en situasjon som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og private interesser, skal forholdet tas opp med nærmeste leder.

Styret har ikke utarbeidet instruks for daglig leder. Dette er ikke lovkrav for interkommunale selskaper, men KS anbefaler at det utarbeides instruks som er særlig klare når det gjelder intern ansvars- og oppgavefordeling. Det fremgår også av selskapsavtalen at daglig leder skal følge de retningslinjene som styret gir. Vi vil derfor anbefale styret å utarbeide instruks for daglig leder med fokus på intern ansvars- og oppgavefordeling.

Strategier, økonomistyring, utfordringer og risikoer

For å nå eiernes overordnede målsettinger for driften har selskapet flere interne strategidokumenter som jevnlig revideres. Strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner gir blant annet oversikt over nye tiltak som skal iverksettes og rammene for planen er nedfelt i selskapets økonomiplan som vedtas av representantskapet. Revisjonens gjennomgang av konserthusets økonomiske driftsrutiner i forbindelse med regnskapsrevisjonen i 2017 og tidligere år viser at selskapet generelt sett har god intern kontroll, fungerende rutiner og god lederoppfølging. Økonomisjef i selskapet har lang erfaring og styret holdes jevnlig informert om selskapets økonomiske utvikling. Selskapet har hatt et solid overskudd de fire siste årene. Selskapet rapporterer hvert kvartal nokså detaljert om utviklingen innen sponsormarkedet, som er den største utfordringen og risikoen på inntektssiden.

Selskapet har nylig fått utført en tilstandsanalyse av kuppelhallen, og planen er at tilsvarende oppdrag skal lyses ut for Nytt konserthus. Gjennom tilstandsanalysene får selskapet viktig informasjon knyttet til kommende vedlikeholdsbehov, som er den største utfordringen på utgiftssiden.

Offentlige anskaffelser

Selskapets praktisering av lovregler om offentlige anskaffelser synes hovedsakelig tilfredsstillende. Konserthuset har utarbeidet retningslinjer med organisering av roller og den praktiske gjennomføringen av regelverket om offentlige anskaffelser. Selskapet har videre utarbeidet en oversikt over aktive rammeavtaler som er tilgjengelig på intranett for selskapets ansatte. Stavanger konserthus er påklaget til KOFA én gang. Saken er åtte år gammel og gjaldt Nytt konserthus i Stavanger som ble opprettet for å administrere

byggeprosjektet. Saken gjaldt bruk av ulovlig tildelingskriterium. I vår kontroll av selskapets praktisering av lov om offentlige anskaffelser fant vi to anskaffelser over kr 100 000 eks. mva. som burde ha vært basert på konkurranse, ellers avdekket kontrollen ingen avvik.

Offentlighet

På konserthusets nettsider er det etter vår vurdering mangelfull informasjon om selskapets virksomhet. Økonomiplaner og årsrapporter er ikke tilgjengelig med mindre en blar seg gjennom styrepapirer. Protokoll fra styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden i kombinasjon med innkalling og saksliste for neste møte slik at det går lang tid, spesielt i forbindelse med representantskapsmøter som har vært en gang i året, fra møtet er avholdt til protokollen publiseres på nettsiden. Vi anbefaler selskapet å gjøre aktuell informasjon om selskapet lett tilgjengelig på hjemmesiden slik at det legger til rette for innsyn. Videre anbefaler vi å vurdere praksis i forhold til hvordan informasjon tilknyttet styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden, både i forhold til tidsaspektet for når protokollen publiseres og om innkalling, sakslister og protokoller kan splittes opp slik at det blir mer oversiktlig.

Konserthuset har tatt i bruk nytt elektronisk arkiv som kan generere automatiske postlister. Det er informasjon på nettsiden om at postlisten kan bestilles ved behov. Selskapet har ikke skriftlige post- og arkivrutiner, men rutinen er at alt som skal arkiveres i personalmappen automatisk blir unntatt offentligheten. Kontrakter mv. unntas ikke ettersom konserthuset praktiserer meroffentlighet. Vår kontroll av postlisten for september 2018 viste blant annet at to taushetserklæringer ikke var unntatt offentligheten samt at to kontrakter var unntatt. Taushetserklæringene inneholder ikke personsensitive opplysninger og er derfor kun brudd på egen rutine. I tillegg må den som ønsker å få tilsendt dokumenter fra postlisten etterspørre dem, slik at i dette tilfellet ville nok feilen ha blitt avdekket ved en eventuell bestilling. Selskapet bør likevel gjennomgå rutinen på området slik at en sikrer at uvedkommende ikke får kjennskap til noens personlige forhold eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å unnta offentligheten. Rutinene bør nedtegnes skriftlig.

Etikk, arbeidsmiljø og miljøvern

Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer med mål for etikk og verdier. De etiske retningslinjene klargjør forventningene Stavanger konserthus har til personlig atferd, og til at arbeidet utføres på en etisk forsvarlig måte. Ordfører og rådmann er ikke styremedlem i selskapet, og alle eiernes styremedlemmer er registrert i KS sitt styrevervregister. Selskapets habilitetsrutiner og selskapets etiske retningslinjer anses tilfredsstillende.

Selskapets system og rutiner vedrørende arbeidsmiljø og miljøvern synes å dekke de krav som stilles i lovreglene. Selskapet har verneombud og bedriftshelsetjeneste med årlig helsekontroll av alle medarbeidere. Konserthuset har skriftlige rutiner for varsling som tilfredsstillende lovens krav. Selskapet er IA bedrift og har avvikssystem for HMS-

området som rapporteres jevnlig til styret. Det avholdes jevnlig arbeidsmiljø- og om-dømmeundersøkelser hvor konserthuset kommer meget godt ut. Sykefraværet har de siste årene vært lavt og innenfor selskapets mål.

SELSKAPETS OPPFØLGING AV EIERNES OVERORDNEDE EIERSTRATEGIER

Selskapet følger opp eiernes overordnede eierstrategier. Rapporteringen og informa-sjonsflyten til eierne anses tilfredsstillende. De andre kravene i eiernes eierstrategier er stort sett omfattet av andre problemstillinger i selskapskontrollen. Dette er da omtalt andre steder i dette sammendraget.

EIERNES OPPFØLGING AV STAVANGER KONSERTHUS

Eierstyringen skjer gjennom selskapets eierorgan som er representantskapet. Represen-tantskapet har behandlet ordinære lovmessige saker i perioden 2016-2018. Det foreligger skriftlige regler for eierstyringen i eiernes eierskapsmeldinger.

Ordfører og fylkesordfører er eiernes representant i eierorganet. Kommunens øverste politiske ledelse er følgelig direkte representert i eierorganet. Det foretas politiske avkla-ringer ved behov. Dersom det er nødvendig innkaller selskapet til uformelle eiermøter. Viktige saker blir ifølge opplysninger fra eierrepresentantene alltid forankret i represen-tantskapet.

EIERNES STYREVALG – STYREVALGPROSESSEN

Det brukes valgkomité i forbindelse med styrevalg i konserthuset, men det er ikke for-malisert retningslinjer som regulerer arbeidet. Kompetanse var spesielt viktig ved for-rige styrevalg, dette fremgår av valgkomiteens innstilling. Her er det blant annet spesi-fisert hvilken kompetanse som er ønskelig, og hvilken kompetanse nye medlemmer har. Av innstillingen til valg av nytt styre i juni 2018 fremkommer det ikke at habilitet har vært tema.

I selskapsavtalen legges det til grunn at styremedlemmene velges for en periode på to år, med alternerende valgperioder. Styremedlemmene har per 13.06.2018 tjenestegjort i underkant av fem år, dvs. langt utover valgperioden som var på to år. Det er kun ansat-tes representant som er byttet i perioden ettersom vedkommende avsluttet arbeidsfor-holdet i selskapet. I 2018 er tre nye medlemmer valgt for fire år, mens de resterende blir sittende i to år til. Vi får opplyst at dette er gjort for å sikre kontinuitet og gradvis bringe valgperioder i samsvar med selskapsavtalen. Det er viktig at eierne sikrer at selskapsav-talen på området overholdes.

ANBEFALINGER

Oppsummert gir vi følgende anbefalinger:

- Styrets egenevaluering bør gjøres tilgjengelig for valgkomiteen.

- Styret bør utarbeide instruks for daglig leder med fokus på intern ansvars- og oppgavefordeling.
- Eierne bør formalisere retningslinjer for valgkomiteen. I innstillingen fra valgkomiteen i forbindelse med styrevalg bør vurderinger av generell habilitet inkluderes.
- Selskapet bør gjøre aktuell informasjon om selskapet lett tilgjengelig på hjemmesiden slik at det legger til rette for innsyn. Videre bør selskapet vurdere praksis i forhold til hvordan informasjon tilknyttet styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden, både i forhold til tidsaspektet for når protokollen publiseres og om innkalling, sakslister og protokoller kan splittes opp for å gjøre det mer oversiktlig.
- Selskapet bør gjennomgå post- og arkivrutinene slik at en sikrer at noens personlige forhold eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å unnta offentligheten ikke kommer på postlisten. Rutinene på området bør nedtegnes skriftlig.

HØRINGSUTTALELSER

SELSKAPETS HØRINGSUTTAELSE

Vi mottok selskapets kommentarer 25.01.2019:

Stavanger konserthus IKS har mottatt høringsutkast til rapport om selskapskontroll. Vi oppfatter rapporten som grundig og nyttig. Vi registrerer at det ikke er avdekket avvik fra lover og forskrifter, men at revisjonen på 5 punkter anbefaler at selskapet endrer praksis i samsvar med KS sin veileder for eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Til de enkelte anbefalingene har vi følgende kommentarer.

Revisjonens anbefaling: *Styrets egevaluering bør gjøres tilgjengelig for valgkomiteen.*

Praksis til nå har vært at denne informasjonen har vært gjort tilgjengelig for valgkomiteen gjennom møte mellom valgkomiteens leder og styrets leder. Det er vårt inntrykk at valgkomiteen har vært tilfreds med den informasjonen som har vært gitt. Rådet om skriftlig oversendelse av styrets egevaluering tas til etterretning og følges opp ved kommende valg.

Revisjonens anbefaling: *Styret bør utarbeide instruks for daglig leder med fokus på intern ansvars- og oppgavefordeling.*

I Stavanger konserthus IKS har rollefordelingen mellom styret og daglig leder vært tydelig og det fremgår av rapporten at samarbeidet mellom daglig leder og styret er preget av åpenhet og tillit. Rapporten viser til at det ikke foreligger lovkrav om utarbeidelse av særskilt instruks, men vi er prinsipielt enig i at slik instruks kan være nyttig. Revisjonens anbefaling er fulgt opp og instruks for daglig leder fastsatt i januar 2019.

Revisjonens anbefaling: *Eierne bør formalisere retningslinjer for valgkomiteen for å sikre rolleavklaring og oppgaver, særlig ved utskiftinger. Vurderinger av generell habilitet bør også tas med her.*

Dette er eiers forhold, som i utgangspunktet ikke kommenteres av selskapet. Vi vil kun bemerke at det i bystyresak 4293/13 er gitt generelle føringer for valgkomiteens arbeid.

Revisjonens anbefaling: *Selskapet bør gjøre aktuell informasjon om selskapet lett tilgjengelig på hjemmesiden slik at det legger til rette for innsyn. Videre bør selskapet vurdere praksis i forhold til hvordan informasjon tilknyttet styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden, både i forhold til tidsaspektet for når protokollen publiseres og om innkalling, sakslister og protokoller kan splittes opp for å gjøre det mer oversiktlig.*

Stavanger konserthus IKS praktiserer meroffentlighet. Praksis til nå har vært at møteinnkallinger og sakspapirer til representantskap og styre publiseres på selskapets nettsider på samme tidspunkt og i samme form som de sendes ut til representantskapets og styrets medlemmer. Deler av pressen har også fått sakspapirer direkte tilsendt. Vi oppfatter at pressen og eierne har vært fornøyd med innsynet i selskapet. Vi er imidlertid enig i at protokoller og årsmeldinger med fordel kan gjøres lettere tilgjengelig og har endret vår publikasjonspraksis på dette punktet.

Revisjonens anbefaling: *Selskapet bør gjennomgå post- og arkivrutinene slik at en sikrer at noens personlige forhold eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å unnta offentligheten ikke kommer på postlisten. Rutinene på området bør nedtegnes skriftlig.*

Det fremgår av rapporten at kontrollen er gjennomført på et tidspunkt hvor selskapet la om sine arkivfunksjoner og gjennomførte opplæring i bruken av nytt elektronisk arkivsystem, 360 DocStore. Kontrollen avdekket enkelte tilfeller av feilregistrering, men presiserer samtidig at disse er rettet opp. Som et ledd i innføringen av nytt arkivsystem er selskapets arkivrutiner nå definert gjennom 360 DocStore og i egen skriftlig instruks for arkivfunksjonen. Revisjonens anbefaling er således tatt til følge.

Vedtatt av styret for Stavanger konserthus IKS, 24.01.2019

EIERNES HØRINGSUTTALELSE

Vi mottok eiernes kommentarer 25.01.2019:

Rogaland Revisjon IKS oversendte den 04.01.2019 høringsutkast til rapport fra gjennomført selskapskontroll av Stavanger konserthus IKS. De som utøver eierfunksjonen i selskapet, skal gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som omtales i rapporten, jf. § 15 i *Forskrift om kontrollutvalg i kommuner/fylkesk.* Representantskapet avgir på denne bakgrunn en felles høringsuttalelse.

Rapporten anses som nyttig og et godt grunnlag for videre utvikling. Representantskapet registrerer at revisor er av den oppfatning at styringen av Stavanger konserthus IKS og eiernes oppfølging av selskapet i all hovedsak er tilfredsstillende. Representantskapets høringsuttalelse omfatter kun tilrådninger rettet mot eierne. Det er i tillegg oversendt enkelte merknader til fakta.

Revisors anbefaling: *Eierne bør formalisere retningslinjer for valgkomiteen for å sikre rolleavklaring og oppgaver, særlig ved utskiftinger. Vurderinger av generell habilitet bør også tas med her.*

Selskapsavtalens § 6 regulerer roller og ansvar i forbindelse med styrevalg. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune har videre gitt føring for styrevalg i de respek-

tive eierskapsmeldingene, herunder føringer for oppgaver, roller, ansvar og sammensetning (kompetanse- og habilitetskrav). Det er også behandlet saker som gir konkrete føringer for valg og sammensetning av styret i Stavanger konserthus IKS, jf. [sak 4/13](#). De aktuelle føringene vil utgjøre kriterier for valgkomiteens arbeid.

Ved fastsettelse av kriterier for valgkomiteens arbeid ser representantskapet hen til føringer vedtatt av eierne og hvilket kompetansebehov selskapet til enhver tid har. Ved kommende styrevalg vil representantskapet med utgangspunkt i det forannevnte, fastsette kriterier som medfører at både kompetanse- og habilitetsvurderinger framgår eksplisitt av valgkomiteens innstilling.

RAPPORTEN

1 INNLEDNING

1.1 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Formålet med selskapskontrollen av Stavanger konserthus IKS er både en ordinær kontroll med styringen og oppfølgingen av selskapet, samt en analyse av utvalgte forhold knyttet til selskapets drift og utvikling.

Iht. kontrollutvalgenes bestilling skal følgende problemstillinger besvares:

1. Hvordan foretas styringen av selskapet?
  - a. Den formelle styringen
  - b. Selskapets strategier, utfordringer og risikoer
  - c. Selskapets økonomistyring
2. Følger selskapet opp eiernes eierstrategier?
3. Hvordan praktiserer selskapet lovregler om offentlige anskaffelser og offentlighet?
4. Hvordan håndterer selskapet etikk, arbeidsmiljø og miljøvern?
5. Hvordan er eiernes oppfølging av selskapet lagt opp?

Hovedfokuset i selskapskontrollen er på selskapets drift og utvikling.

Vi bruker i rapporten bare Stavanger konserthus/selskapet og med dette mener vi Stavanger konserthus IKS.

1.2 KONTROLLKRITERIER OG METODE

Kontrollkriteriene er elementer som inneholder krav eller forventninger som brukes for å vurdere funnene i våre undersøkelser. Kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området, f.eks. lovverk og politiske vedtak.

Rapporten bygger på informasjon fra selskapets styre og administrasjon/ledelse. Vi har dessuten benyttet informasjon fra eierne (representantskapet). I tillegg kommer direkte kontroller, dokumentgransking og informasjon fra andre. Den samlede dokumentasjon er tatt med i dokumentliste i vedlegg.

Informasjonsinnhenting og vurderingene er i hovedsak gjort med utgangspunkt i følgende kilder:

- Lov om interkommunale selskaper
- Selskapets selskapsavtale
- Lovregler om offentlige anskaffelser og offentlighet
- Forvaltningsloven og arbeidsmiljøloven
- Eiernes overordnede eierstrategier

- Eiernes overordnede kulturpolitiske målsettinger
- Kommunale vedtak om Stavanger konserthus IKS sin virksomhet
- KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (2015)

Sentrale kontrollkriterier er nærmere omtalt ved de punkter i rapporten hvor de hører hjemme.

Vi vil i selskapskontrollen også måtte se noe på datterselskapet.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare kontrollens formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok.

2 FAKTABESKRIVELSE OG VURDERINGER

2.1 EN OVERSIKT OVER STAVANGER KONSERTHUS

KORT OM SELSKAPET

Stavanger konserthus IKS ble stiftet 24.05.2006 under navnet Nytt konserthus i Stavanger IKS. Formålet med selskapet var i oppstarten å oppføre og eie nytt konserthus i Stavanger. Selskapet endret i 2014 navn til Stavanger konserthus IKS. Samtidig ble formålsparagrafen til selskapet noe endret. Selskapets formålsparagraf ble på nytt endret i 2017. Dette ble gjort pga. at oppføringsfasen var over, og at formålet fremover var driftsfasen.

Stavanger konserthus er i dag Norges største konserthusanlegg og et unikt område for kultur og opplevelse. Konserthuset er regionens mest besøkte arena for musikk og scenekunst og har etter åpningen høsten 2012 utviklet seg til et av landets mest aktive konserthus med et sterkt omdømme både regionalt og nasjonalt¹.

SELSKAPETS EIERE (EIERKOMMUNENE)

Selskapet eies per i dag av Stavanger kommune (89 %) og Rogaland fylkeskommune (11 %). Av selskapsavtalen § 3 går det fram at Rogaland fylkeskommune i forbindelse med etableringen av selskapet har reservert seg mot ansvar i driftsfasen: «*Stavanger kommune er alene ansvarlig for selskapets samlede forpliktelser*». Stavanger kommune og konserthuset har anmodet fylkesrådmannen om å vurdere å gi fast driftsstøtte i størrelsesorden 1,5 millioner til konserthuset². Konserthuset mottar ikke driftsstøtte fra stat eller fylke, men har et driftsbidrag fra Stavanger kommune, som i 2017 utgjorde ca. 10 % av de samlede inntektene. Fylkeskommunens primære hensikt med sitt engasjement i Stavanger konserthus har vært å bidra til at det ble bygget³. Fylkeskommunen gir i dag, gjennom sin støtte til Stavanger symfoniorkester (SSO), et indirekte driftstilskudd til konserthuset⁴.

Av dette følger at selskapet vil ha særlig oppmerksomhet mot ansvarlig hovedeiers føringer, uten at det utfordrer selskapets plikt til likebehandling av eierne. Det er ingen

¹ Årsberetning 2017 Stavanger konserthus

² Økonomiplan 2018-2021 Rogaland fylkeskommune

³ Kilde: Økonomiplan 2018-2021 Rogaland fylkeskommune. Rogaland fylkeskommune har en fordring lån på i overkant av kr 57 mill., Stavanger kommune i underkant av kr 493 mill., per 31.12.2017.

⁴ Fylkeskommunens bidrag til SSO er om lag 12,5 millioner kroner, og da nesten 20 % av SSOs offentlige inntekter går til leie i konserthuset utgjør dette om lag 2,5 millioner kr i leieinntekter for konserthuset. Kilde: Økonomiplan 2018-2021 RFK.

motstridende forhold i de to eierskapsmeldingene og vi vil derfor hovedsakelig konsentrere oss om Stavanger kommunes eierskapsmelding i resten av rapporten.

Konserthuset har i 2017 kjøpt opp Maestro F & B AS (Spiseriet). Selskapet ble stiftet 01.10.2010 og driver med serveringstjenester i tilknytning til Stavanger konserthus og tilknyttede områder.

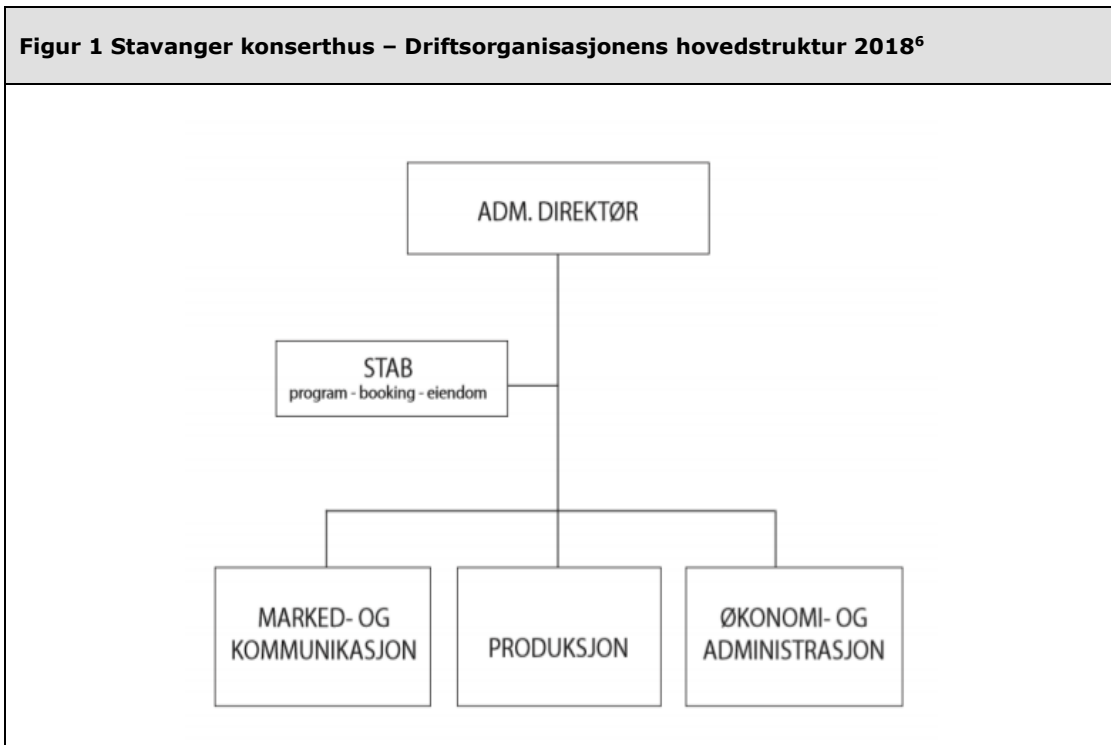
SELSKAPSFORM (IKS - INTERKOMMUNALT SELSKAP)

IKS-formen kan anses godt tilpasset for virksomheter som håndterer kommunale oppgaver i egenregi for eierne (deltakerne) og hvor det ellers ikke er aktuelt/ lite aktuelt med fortjeneste/utbytte (typisk virksomheter som driver med kultur, idrett eller under selvkostregimet). Slike selskap opprettes gjerne når dette gir en effektivitet i kommunenes tjenesteproduksjon. Dersom det drives næring med fortjeneste/utbyttmuligheter i et IKS, vil dette ofte være skilt ut i heleide datterselskaper som er aksjeselskaper.

SELSKAPETS ADMINISTRATIVE ORGANISERING

Konsernet hadde ved årsskiftet 2017/2018 42 fast ansatte, hvorav 19 i Maestro F&B AS og 23 i Stavanger konserthus IKS⁵. I tillegg kommer timebasert ekstrahjelp og tekniske tjenester som leveres av eksterne leverandører.

Organiseringen kan vises slik:

⁵ Kilde: Årsberetning Stavanger konserthus IKS 2017 punkt 3.

⁶ Kilde: Stavanger konserthus IKS.

SELSKAPETS SAMFUNNSMESSIG BETYDNING

Stavanger konserthus har etablert seg som et av landets best besøkte konserthus og høster anerkjennelse i en rekke nasjonale og internasjonale fagmiljøer⁷. Omdømmeundersøkelser viser at konserthuset er kilde til stolthet i befolkningen og at omdømmet er svært sterkt i hele Stavangerregionen.

ØKONOMISKE NØKKELTALL 2014-2017

Tabellen under viser noen økonomiske nøkkeltall for selskapet.

	2014	2015	2016	2017
Bankinnskudd	155 295	202 657	279 687	210 751
Langsiktig gjeld	1 619 649	1 568 616	1 775 254	1 649 774
Arbeidskapital	643 595	625 306	804 140	699 146
Likviditetsgrad	21,11 %	22,31 %	15,27 %	10,67 %
Soliditet	2,80 %	3,10 %	2,70 %	3,10 %
Årsresultat	6 092	2 553	5 846	6 651

Likviditet er virksomhetens evne til å innfri løpende forpliktelser (betalingsevne), mens soliditet er virksomhetens evne til å tåle tap (underskudd). Vanlige normtall er hhv. 1,5 % på likviditetsgraden og 30 % på soliditeten (egenkapitalandelen), men dette vil variere fra bransje til bransje. Tabellen viser at konserthuset i hele perioden har hatt et godt årsresultat, meget god likviditet men svak soliditet. Selskapet er helt avhengige av offentlige tilskudd som årlig ligger på ca. 40-50 mill. kr. Selskapets langsiktige lån betjenes av Stavanger kommune ettersom disse i sin helhet er knyttet til byggeprosjektet. I overkant av kr 3 mill. av selskapets resultat i 2017 skyldes utbetalte renter på grunn av at skatteetaten krevde tilbake for mye mva.-kompensasjon i forbindelse med mva.-ettersynet som nå er avsluttet, se neste avsnitt.

SKATTE- OG AVGIFTSMESSIGE FORHOLD

Stavanger konserthus IKS som et interkommunalt selskap, er i utgangspunktet en skattepliktig virksomhet. Det vises til skatteloven § 2-2.1g. Ifølge skatteloven § 2-32.1 gjelder skatteplikten ikke selskap som ikke har erverv til formål. Stavanger konserthus har som formål å fremme regionens kulturliv og utvikle den allmenne interessen for musikk og

⁷ Kilde: Årsberetning Stavanger konserthus IKS 2017 punkt 5.

⁸ Arbeidskapital tilsvarer den beløpsmessige forskjellen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditet er forholdstallet til arbeidskapitalen (gjerne kalt likviditetsgrad 1). Soliditet er hvor mye egenkapital det er i bedriften i forhold til totalkapitalen (dvs. egenkapitalandelen). Nøkkeltallene refererer seg til situasjonen ved utgangen av det enkelte år (status ved regnskapsavslutningen). For soliditet skulle dette være fullt ut tilstrekkelig. For likviditet kan skiftende likvidbehov gjennom året medføre at nøkkeltallene ikke gir et fullgodt bilde av situasjonen.

scenekunst. Selskapet skal bidra til å realisere eiernes overordnede kulturpolitiske målsettinger og har ikke erverv som formål.

Finansieringsplanen for etableringen av nytt konserthus i Stavanger forutsatte at konserthusets drift ville gi rett til full momskompensasjon, i henhold til Lov om momskompensasjon for kommuner og fylkeskommuner. Skatt Vest fattet imidlertid den 10.11.2015 vedtak om tilbakebetaling av mottatt momskompensasjon på kr 256,88 mill. for perioden 2008-2013. Samtidig ble det innrømmet fradrag for inngående avgift på kr 42,43 mill. Netto etterberegnet merverdiavgift utgjorde kr 214,45 mill. Etter klage, fattet Skattedirektoratet (SKD) vedtak om å minke etterberegningen med kr 175,61 mill. Beløpet ble utbetalt sammen med til gode renter på kr 3 mill.

Konserthuset har i brev av 06.09.2016 argumentert for at ledig tid skal regnes som kompensasjonsberettiget tid og bedt om at minkingsbeløpet økes. SKD har i brev av 22.02.2017 avvist dette og informerte samtidig om at det i vedtak av 05.06.2016 var gjort en beregningsfeil, ved at SKD ikke hadde hensyntatt utleie til SSO. Basert på dette ble minkingsbeløpet redusert med kr 19,99 mill. Det er imidlertid usikkert hvorvidt skattemyndighetene vil akseptere beregning med prisfaktor (dvs. varierende kvadratmeterpris basert på faktisk byggekostnad). SKD gjør oppmerksom på at beregning uten prisfaktor kan føre til at minkingsbeløpet reduseres med kr 41,39 mill.

Med skattedirektoratets vedtak av 05.06.2016 og 22.02.2017 anses momssaken som avklart.

Norske kultur- og konserthus har med dette fått kompensasjonsrett for egne arrangementer som ikke anses som økonomisk aktivitet. Det vil følgelig ikke foreligge rett til kompensasjon for arrangementer som anses som økonomisk aktivitet. Vurderingen av hvilke arrangement som skal anses som økonomisk aktivitet vil ofte være utpreget skjønnsmessig, hvor arrangement med artister med et nasjonalt eller internasjonalt nedslagsfelt anses som økonomisk aktivitet, mens arrangement med mer lokale artister anses som ikke økonomisk aktivitet. Avgiftsmyndighetenes praksis har til nå vært uklar.

Stavanger kommune har i handlings- og økonomiplan for 2018-2021 lagt opp til å kompensere selskapet for bortfall av momskompensasjon. Dette prinsippet er også lagt til grunn for konserthusets økonomiplan for 2018-2021.

Konserthuset arbeider, sammen med landsomfattende interesseorganisasjoner som Norske konsertarrangører, Norsk kulturhus nettverk og Norske teater og orkesterforening, aktivt for å få innført moms på konsert- og teaterbilletter. Det vil gi lik avgiftsmessig behandling og sikre ordinær inngående merverdiavgift i alle deler av virksomheten.

OPPFØLGING AV DATTERSELSKAP

Formålet med avtalen mellom konserthuset og Maestro AS er å samarbeide om å gjøre området til et attraktivt sted for regionens befolkning og for tilreisende, ved å tilby serveringstjenester i konserthuset. Det er ingen av styremedlemmene i konserthuset som er styremedlem i Maestro. Direktør i konserthuset er styreleder i Maestro AS. Daglig leder i Maestro er i løpende dialog med styreleder og får ivaretatt sitt behov for koordinering med konserthuset. Maestro har liten administrasjon og kan dermed støtte seg på konserthuset. Direktørens rolle om styreleder vil også sikre at konserthusets driftsorganisasjon til enhver tid har godt innsyn i Maestros virksomhet. Publikum oppfatter det som en pakke bestående av mat og konsert/opplevelse. Konserthuset er derfor avhengig av at maten er god. Det samme gjelder ved utleie av lokaler til næringslivet; de er avhengig av at maten er god, ettersom de ikke kan konkurrere på pris på lokaler med eksempelvis hoteller.

2.2 EIERNES EIERSTRATEGIER OVERFOR STAVANGER KONSERTHUS

KONTROLLKRITERIER

KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (anbefaling nr. 5):

«For å underbygge vedtektene/selskapsavtalen og regulere styringen kan det være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Disse er ikke lovfestet, men er ment å sikre bevisst eierstyring og å tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet i kommunal tjenesteproduksjon når den er organisert i selskaper. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter.»

Det tenkes her på selskapsspesifikke eierstrategier overfor det enkelte selskap. En slik eierstrategi vil gi selskapet klare signaler om eiers overordnede mål, rammer og risiko som det kan orientere seg etter og som eieren har forpliktet seg til. Vi ser videre for oss at den er felles for eierne da det kan være vanskelig for selskapet å orientere seg etter flere eierstrategier spesielt dersom disse er motstridende.

Kommunenes overordnede eierstrategier

Stavanger kommune har 10 overordnede prinsipper for eierstyring. Ifølge nr. to skal Stavanger kommune angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene. Prinsippene er å finne i [vedlegg](#).

Rogaland fylkeskommune har vedtatt 10 prinsipper for godt eierskap⁹, hvorav nr. 4 blant annet sier at: *Eier gir klare mål for selskapet*. Prinsippene er å finne i [vedlegg](#).

---

⁹ Kilde: Rogaland fylkeskommunes eierskapsmelding 2017. Prinsippene bør gjøres gjeldende uavhengig av selskapsform og hvilken målsetning eierne har med selskapet eller samarbeidet, og bør følgelig legges til grunn for alle eierskap hvor fylkeskommunen har vesentlige eierinteresser.

Basert på gjennomgangen over utleder vi følgende kontrollkriterium:

- Eierne skal utarbeidet klare og langsiktige mål for selskapet.

EIERNES EIERSTRATEGIER

Eierne har ikke utarbeidet en felles eierstrategi for Stavanger konserthus. Det foreligger eiernes overordnede eierstrategier som fremkommer av deres eierskapsmeldinger – samt eiernes kulturpolitiske vedtak. Stavanger kommunes eierskapsmelding er vedtatt i 2013.¹⁰ Stavanger kommunes eierskapsmelding sier ingenting om hvilke konkrete mål de har for konserthuset.

Rogaland fylkeskommunes eierskapsmelding er vedtatt i 2017 og revideres hvert år. Eierskapsmeldingen sier ingenting om hvilke mål de har for konserthuset.

Stavanger kommunes kommunedelplan for kunst og kultur 2010-2017¹¹ har blant annet følgende hovedinnsatsområde som gjelder for Stavanger konserthus:

- tilrettelegge for at Stavanger og regionens egne kulturaktører kan benytte Bjergsted og det nye Stavanger konserthus som arena, om nødvendig gjennom økonomiske ordninger som gjør dette mulig.

Regional kulturplan for Rogaland 2015-2025 har blant annet følgende mål for kulturpolitikken i Rogaland:

- Alle i Rogaland skal ha tilgang til et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet, og ha mulighet for kulturutøvelse etter egne forutsetninger.

Eierne har gjennom selskapsavtalen vedtatt hovedformålet for selskapet:

«Selskapet skal drive og utvikle Stavanger konserthus til en kvalitetsarena for utøvere på lokalt, nasjonalt og høyt internasjonalt nivå. Selskapet skal fremme regionens kulturliv og utvikle den allmenne interessen for musikk og scenekunst. Selskapet skal bidra til å utvikle den allmenne interessen for musikk og scenekunst. Selskapet skal bidra til å realisere eiernes overordnede kulturpolitiske målsettinger og har ikke erverv til formål.

Selskapet kan opprette eller ta del i selskap nasjonalt og internasjonalt, som støtter opp under selskapets hovedformål.»

Som det fremgår av det vedtektsfestede formålet skal selskapet bidra til å realisere eiernes overordnede kulturpolitiske målsettinger. Det legges derfor til grunn at selskapet bidrar til å realisere målsettinger fastsatt i eiernes kulturplaner.

---

¹⁰ Stavanger kommune har innledet arbeidet med å revidere eierskapspolitikken i forbindelse med etableringen av nye Stavanger kommune fra 01.01.2020. Ny eierskapsmelding vil fremmes for behandling i det nye by-/ kommunestyret kort tid etter 01.01.2020.

¹¹ Planen er under revidering og rådmannens forslag er datert 04.01.2019.

Videre har eierne gjennom eierorganet, representantskapet, vedtatt tre hovedmålsettinger for selskapets virksomhet:

- Kulturprogram: «*Stavanger konserthus skal være en aktivt programmerende kulturarena som kjennetegnes av høy kvalitet og et bredt spekter av kunstneriske uttrykksformer. Gjennom utleie, koproduksjoner og egne arrangementer skal Stavanger konserthus være en kvalitetsarena for utøvere på lokalt, nasjonalt og høyt internasjonalt nivå.*»
- Drift: «*Stavanger konserthus skal kjennetegnes av effektiv drift, høy servicegrad og god økonomistyring.*»
- Kommersiell virksomhet: «*Stavanger konserthus skal kjennetegnes av et balansert forhold mellom kultur og kommersiell aktivitet. Gjennom fast utleie av restauranten, utleie til kommersielle arrangementer og langsiktige samarbeidsavtaler med næringslivet, skal Stavanger konserthus sikre inntekter som kan bidra til å finansiere kulturprogrammet og kulturhusets øvrige drift.*»

VURDERINGER VEDRØRENDE EIERNES EIERSTRATEGIER

Eierne har utarbeidet klare og langsiktige mål for selskapet. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune har også overordnede eierstrategier som fremkommer av deres eierskapsmeldinger. Overordnede eierstrategier gjelder både eier og selskapet. De er ikke direkte bindende for konserthuset ettersom de ikke er vedtatt av representantskapet. Eiernes overordnede eierstrategier er utarbeidet med utgangspunkt i statens eierstrategier. De følger også hovedtrekkene i KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

Eierne vil kunne ha noe ulike meninger om eierstrategien for selskapet. En felles eierstrategi vil avklare forskjellene ved at en her skal komme frem til en omforent eierstrategi for begge eierne. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune kan derfor vurdere nærmere om det kan være hensiktsmessig å utarbeide en felles eierstrategi for konserthuset. Dette må følgelig vurderes opp mot eiernes svært ulike roller og ansvar overfor selskapet. En felles eierstrategi vil da bygge på eiernes overordnede kulturpolitiske føringer, eiernes overordnede eierstrategier og andre forhold som eierne måtte ønske å ta med.

2.3 SELSKAPETS STYRING AV STAVANGER KONSERTHUS

Det som gjelder spesifiserte forhold/problemstillinger i selskapskontrollen er omtalt for seg i rapporten, jf. punktene 2.4-2.6. Disse forholdene/problemstillingene må også tas med når en vurderer om det er en tilfredsstillende styring av konserthuset.

2.3.1 DEN FORMELLE STYRINGEN

KONTROLLKRITERIER

Lovregler og selskapsavtalen

Forvaltningen av selskapet hører under styret, som også har ansvar for en tilfredsstillende organisering av selskapets virksomhet. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet, og skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Daglig leder forestår den daglige ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt. Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten. Det vises til IKS-loven §§ 13 og 14 samt selskapsavtalen §§ 6 og 7.

KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Mange av KS sine anbefalinger går på styret i selskapene. Anbefaling nr. 9-17 gjelder «bare» styret. Vi gjengir ikke alt her, men de viktigste anbefalingene anses for å være det som går på styrets kompetanse og habilitet (anbefaling nr. 9, 10, 12 og 15). Anbefalingene ligger i [vedlegg](#).¹² Dette inkluderer blant annet utarbeidelse av styreinstruks og instruks for daglig leder samt styrets årlige egenvurdering.

Styreinstruks er kun lovkrav¹³ for aksjeselskaper med ansattrepresentanter i styret, men KS anbefaler styreinstruks også for andre selskaper. Lovreglene krever at instruksen bl.a. skal inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling. KS vektlegger videre at styreinstruks og instruks for daglig leder er særlig klar når det gjelder intern ansvars- og oppgavefordeling.

Stavanger kommunes eierskapsmelding

Ifølge Stavanger kommunes overordnede eierstrategier bør styret fastsette rutiner og retningslinjer som supplerer lovgivningen for å sikre en god selskapsledelse. I tabellen under fremgår hvilke rutiner og retningslinjer som bør ligge til grunn for styrets arbeid. Hvorvidt det vil være formålstjenlig å implementere de enkelte rutinene vil avhenge av bl.a. selskapenes størrelse og virksomhet.

¹² Vi har i vedlegg tatt med en oversikt over alle KS sine anbefalinger.

¹³ Aksjeloven § 6-23.

Tabell 2 - Rutiner og retningslinjer for styrets arbeid.
Kilde: Stavanger kommunes eierskapsmelding

- Fastsette instruks for styret og den daglige ledelsen med særlig vekt på en klar intern ansvars og oppgavefordeling.
  - Instruksen for den daglige ledelsen bør klargjøre de plikter, fullmakter og ansvar som daglig leder har og de regler som gjelder for virksomheten.
  - Daglig leder har et særlig ansvar for at styret mottar presis og relevant informasjon slik at styret kan utføre sine oppgaver.
- Fastsette en årlig plan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Foretar en egevaluering hvert år med hensyn til både kompetanse og utført arbeid.
  - Bør inkludere en vurdering av styrets sammensetning og måten styret fungerer på både individuelt og som gruppe i forhold til de mål som er satt for arbeidet.
  - Evalueringen bør gjøres tilgjengelig for en eventuell valgkomité.
- Gjennomføre egne styreseminarer med fokus på roller, ansvar og oppgaver. Gi mulighet for styreopplæring for nye styremedlemmer.
- Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.
- Vurdere behovet for styreforsikring
- Registrere verv i styrevervregisteret.
- Ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne.
- Sikre likebehandling av eierne.
- Styrets leder har et særlig ansvar for å sikre at styret fungerer godt og at det oppfylder sine forpliktelser.

Ifølge eiernes overordnede eierstrategier bør styret foreta en egenvurdering hvert år med hensyn til både kompetanse og utført arbeid. Styrets egevaluering av sin virksomhet og kompetanse bør inkludere en vurdering av styrets sammensetning og måten styret fungerer på både individuelt og som gruppe i forhold til de mål som er satt for arbeidet. Evalueringen bør gjøres tilgjengelig for en eventuell valgkomité.

Med utgangspunkt i teorien over utledes følgende kontrollkriterier:

- Det skal utarbeides styreinstruks og instruks for daglig leder med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling.
- Det skal gjennomføres årlig egenvurdering av styret med hensyn til kompetanse og utført arbeid.
- Styret skal vurdere behov for styreforsikring.

Habilitet omtales i kapittel 2.5.

STYRET I STAVANGER KONSERTHUS IKS

Styret i Stavanger konserthus hadde per 31.12.17 syv medlemmer hvorav 4 er kvinner og 3 menn, samt en som er ansattes representant.¹⁴ Ny styreleder ble valgt i representantskapet 13.06.18, og nåværende styreleder slutter 01.10.18. Totalt styrehonorar for 2017 var på kr 350 000, herav kr 60 000 til styreleder.

Styret skal tre sammen når lederen bestemmer det. Styret har normalt fire møter i året, hvorav én er strategisamling.

Styret følger opp selskapets målsettinger gjennom:

¹⁴ Kilde: Stavanger konserthus Årsberetning 2017.

- Årlig å behandle selskapets 4- årsplan med konkrete budsjettmål for økonomisk resultat, rammer for kulturprogrammet og selskapets øvrige drift. Planen vedtas i selskapets eierorgan, representantskapet.
- Kvartalsvis å behandle resultatrapporter som blant annet viser resultatoppnåelse i forhold til økonomi, besøk sjangerfordeling, kommersiell virksomhet, sponsorarbeid, samt helse miljø og sikkerhet.
- Årlig å avlegge årsregnskap og årsmelding som gjør rede for selskapets generelle utvikling og konkrete resultater i forhold til økonomi, besøk, sjangerfordeling, kommersiell virksomhet, sponsorarbeid, samt helse, miljø og sikkerhet.

Styresaker 2016-2017/2018

I perioden har det foruten rene lovmessige saker, vært saker som gjelder kvartalsvis/halvårlig rapportering om økonomi, etiske retningslinjer, varslingsrutiner, orientering om programarbeid, endring av selskapsavtalen, beredskap, kjøp av aksjer i Maestro F&B AS, skattedirektoratets vedtak av 5. juli 2016, kommunedelplan for Stavanger sentrum og opptak av lån i kommunalbanken.

Retningslinjer for styret og daglig leder

Stavanger konserthus sine retningslinjer for styrets arbeid fremgår av tabellen under og er identisk med § 6 i selskapsavtalen som omhandler styret.

Tabell 3 – Stavanger konserthus IKS – Retningslinjer for styrets arbeid

Styret i Stavanger konserthus IKS forholder seg, i tillegg til lovverket og Stavanger kommunes eierstrategi, til selskapsavtalens bestemmelser om styrets arbeid:

Styret skal ha 5-7 medlemmer og et tilsvarende antall varamedlemmer, hvorav ett medlem med varamedlem velges av og blant de ansatte. Et flertall av de ansatte kan kreve at en observatør velges av og blant de ansatte. Første varamedlem har rett til å møte fast i styret.

Representantskapet skal oppnevne en valgkomité i forbindelse med valg av styremedlemmer, oppnevning av valgkomité og endringer i kriteriene for valgkomiteens arbeid vedtas av representantskapet med 2/3 flertall. Valgkomiteen skal bestå av 2 representanter fra Stavanger kommune, 1 representant fra Rogaland fylkeskommune og representantskapets leder.

Representantskapet velger styrets leder og nestleder. Styremedlemmene velges for 2 år, med alternerende valgperioder. Styret fungerer til nytt styre er valgt og konstituert.

Styret trer sammen når lederen bestemmer det. Medlem av styret og daglig leder kan kreve at styret sammenkalles. Innkalling til møte skal skje med minst 5 dagers varsel.

Styremøtet ledes av leder, eller i dennes fravær, av nestleder. Dersom ingen av disse er til stede, velges en møteleder. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede.

Vedtak gjøres med simpelt flertall. Ved stemmelikhet gjør møtelederens stemme utslaget. Styret kan nedsette utvalg. Styret kan delegerer myndighet til daglig leder og til utvalg. Styret utøver all myndighet som ikke er lagt til representantskapet.

Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen og selskapets årsbudsjett. Styret har det overordnede HMS-ansvaret i selskapet.

Styret skal bl.a.:

- *Føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten*
- *Utarbeide forslag til budsjett og årsrapport*
- *Legge fram revidert regnskap*
- *Avgi innstilling til representantskapet*
- *Treffe vedtak om opptak av lån innenfor den lånefullmakt som til enhver tid foreligger*
- *Ansette/ avskjedige daglig leder og fastsette dennes lønn*

Styret omfattes av selskapets etiske retningslinjer, med bestemmelser om blant annet verdi-grunnlag, habilitet, korrupsjon, representasjon, informasjon og medie håndtering.

Det foreligger ingen instruks for daglig leder bortsett fra det som står i selskapsavtalen og daglig leders ansettelseskontrakt. Vi har fått opplyst at ansettelseskontrakten er generell og i § 7 i selskapsavtalen står det kun at daglig leder skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir. Videre skal daglig leder delta i styrets møter med tale og forslagsrett men uten stemmerett. Styringsdialogen mellom styret og daglig leder finner primært sted i styremøtene. Mellom styremøtene har styrets leder ansvaret for den løpende dialogen med daglig leder. Dialogen mellom styret og daglig leder er ifølge styret og daglig leder preget av åpenhet og tillit. Styrets leder og nestleder utgjør styrets arbeidsutvalg, som kan veilede og følge opp daglig leder. Møtene mellom arbeidsutvalget og daglig leder opplyses å være konstruktive for begge parter, og gir mulighet for nyttig informasjonsutveksling.

Styrets egnevaluering

Styret i Stavanger konserthus har innført fast rutine med årlig egnevaluering. Skriftlig egnevaluering ble gjennomført første gang i desember 2017. Ifølge styreleder hadde styret en grundig drøfting av hvert enkelt punkt i skjemaet, og evalueringen gir uttrykk for styrets samlede vurdering. I protokoll for møtet 20.12.2017 sak 13/17 Eventuelt står det følgende: «Det ble gjennomført evaluering av styrets arbeid ved felles gjennomgang og utfylling av evalueringsskjema». Skjemaet som benyttes for egnevaluering har følgende tema; styrets arbeid, saksbehandling, styrets forhold til eierne, styrets forhold til ledelsen samt styrets medlemmer. Punktene i styreevalueringsskjemaet er å finne i [vedlegg](#). Vi har fått opplyst at valgkomiteen har fått en beskrivelse av hvordan styret fungerer, men de har ikke mottatt evalueringen.

Styreforsikring

Stavanger konserthus har i spørsmålet om styreforsikring vist til Stavanger kommunes eierskapsmelding, hvor det blant annet står: «Styremedlemmer kan gjennom styreforsikring til en viss grad sikres mot det økonomiske ansvaret, men ikke straffeansvaret. Forsikringen vil normalt dekke uaktsomme forhold, men ikke grovt uaktsomme eller forsettlig forhold. Det vil i utgangspunktet ikke være nødvendig å tegne styreforsikring for styremedlemmer som praktiserer godt styrearbeid, ivaretar sine plikter og anvender sine rettigheter som styremedlem, setter av tilstrekkelig tid til å ivareta vervet mv.» På bakgrunn av selskapsform (IKS med ubegrenset eieransvar) og virksomhetens art, har styret til nå ikke sett det nødvendig å be om styreforsikring. Saken vil ifølge styreleder bli tatt opp til fornyet vurdering når styresammensetningen endres fra 01.10.2018.

VURDERINGER AV DEN FORMELLE STYRING AV STAVANGER KONSERTHUS IKS

Styret i konserthuset har innført fast rutine med årlig egnevaluering. Det er ingen krav til egnevaluering i lov om interkommunale selskaper, men eierne anbefaler årlig egnevaluering i sine overordnede eierstrategier. Også KS anbefaler årlig egnevaluering. Egnevalueringen kan være nyttig i forbindelse med skifte av styremedlemmer og bør derfor gjøres tilgjengelig for valgkomiteen.

Retningslinjene for habilitet i Stavanger kommune er gjeldende for styrets arbeid, se kapittel 2.5. Her fremgår det at hvis en kommer i en situasjon som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og private interesser, skal forholdet tas opp med nærmeste leder.

Styret har ikke utarbeidet instruks for daglig leder. Dette er ikke lovkrav for interkommunale selskaper, men KS anbefaler at det utarbeides instruks som er særlig klare når det gjelder intern ansvars- og oppgavefordeling. Det fremgår også av selskapsavtalen at daglig leder skal følge de retningslinjene som styret gir. Vi vil derfor anbefale styret å utarbeide instruks for daglig leder med fokus på intern ansvars- og oppgavefordeling.

Eiernes kjønnsrepresentasjon i styret er i samsvar med IKS-loven § 10 (som henviser til aksjeloven § 20-6). Selskapet/styret har vurdert styreansvarsforsikring som ikke nødvendig og styrets godtgjørelse anses som moderat.

Anbefalinger

- Styrets egnevaluering bør gjøres tilgjengelig for valgkomiteen.
- Styret bør utarbeide instruks for daglig leder med fokus på intern ansvars- og oppgavefordeling.

2.3.2 SELSKAPETS STRATEGIER, ØKONOMISTYRING, UTFORDRINGER OG RISIKOER

KONTROLLKRITERIER

I formålsparagrafen § 1 i Kommuneloven (KL) slås det fast at formålet med loven er å «legge til rette for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap med sikte på en bærekraftig utvikling».

I henhold til KL § 23.2 er det administrasjonssjefen sitt ansvar å «... sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll».

Sentralt i forhold til rasjonell og effektiv forvaltning i kommunesektoren er hvordan økonomien styres. Økonomistyring er en kontinuerlig prosess med en rekke aktiviteter og planer som gjennomføres i løpet av året.

Stavanger kommunes eierskapsmelding

I følge prinsipp 10 skal styret påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter. Risiko er et sentralt element i internkontrollen.

Ut i fra ovennevnte har vi utledet følgende kontrollkriterier:

- Styret skal foreta en årlig gjennomgang av selskapets risikostyring og internkontroll.
- Selskapet skal ha betryggende internkontroll.
- Selskapet skal ha betryggende økonomistyring.

STAVANGER KONSERTHUS IKS

For å nå eiernes overordnede målsettinger for driften har selskapet følgende interne strategidokumenter:

- Overordnet programstrategi
- Strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner
- Markeds- og kommunikasjonsplan

- 4-årsplan (økonomiplan)

I tillegg kommer løpende produksjonsplaner, faste driftsrutiner og beredskapsplan. Administrasjonen rapporterer til styret kvartalsvis. Styret har normalt 4 møter i året, hvorav én strategisamling.

Stavanger konserthus utarbeider hvert år en strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner. Denne handlingsplanen er et administrativt styringsdokument med hovedfokus på målsetting nr. 2 *Drift*. For programarbeidet og markeds- og kommunikasjonsarbeidet har selskapet egne planer. Planen gir en oversikt over nye tiltak som skal iverksettes i perioden og omtaler ikke allerede etablerte rutiner. Rammene for planen er nedfelt i selskapets økonomiplan som også rulleres årlig og vedtas av selskapets representantskap.

I tillegg har Stavanger kommune blant annet vedtatt følgende strategiplaner som har relevans for forståelsen av Stavanger konserthus sin rolle i kultur- og næringspolitisk sammenheng:

- Bjergsted, et nasjonalt kraftsenter for musikk og kunst, Stavanger kommune 2000
- Stavanger, en fremragende arrangementsby, 2013-2025, Stavanger kommune
- Strategiplan for frivillighet 2015-2018, Stavanger kommune
- Talentutvikling i Rogaland, Samarbeidsutvalget i Bjergsted/ Stavanger kommune/ Rogaland fylkeskommune

Ifølge strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner 2017 har konserthuset utviklet nytt verktøy for økonomiske prognoser for å:

- Forbedre regnskapsprognoser og budsjettgrunnlag
- Oppnå løpende økonomisk arrangementsoversikt
- Oppnå løpende beregning av justeringsbeløp for momskompensasjon.

Utfordringer og risiko

Stavanger konserthus skal være en aktivt programmerende kulturarena¹⁵. Det vil si at konserthuset, i motsetning til konserthus som kun fokuserer på utleie til eksterne arrangører, også arrangerer konserter selv, og har et aktivt forhold til konserthusets samlede programprofil. Dette innebærer at selskapet påtar seg arrangørrisiko som er annerledes enn den som er forbundet med ren utleievirksomhet. For å balansere og begrense risikoen i programarbeidet er det blant annet iverksatt en strategi som sier at Stavanger konserthus skal ha en balansert arrangørprofil. Det vil si at andelen egne arrangementer med fullt arrangøransvar normalt ikke skal overstige 30-40 %. Dette skal blant annet oppnås ved å arbeide aktivt for å utvikle og stimulere gode lokale helårsarrangører og festivaler.

Konserthuset har ingen formelle rutiner knyttet til risikovurdering, men risiko vurderes løpende av den daglige ledelsen og styret.

¹⁵ Kilde: Stavanger konserthus' programstrategi 2014-2017.

Driften i Stavanger konserthus er basert på leieinntekter, billettinntekter egne arrangement, kommunale driftstilskudd samt sponsorinntekter. Av de offentlig eide kulturinstitusjonene i Stavanger er konserthuset den institusjonen med den mest selvfinansierende driften. Av samlet budsjett utgjør egeninntjeningen i form av husleie, billettinntekter og sponsorinntekter ca. 90 %. Nedgang i sponsorinntekter er ifølge direktør den største utfordringen på inntektssiden. Kommunale driftstilskudd er ifølge direktør som forventet, men ligger på et nivå som ikke er bærekraftig over tid. Når det gjelder leieinntekter fra Stavanger symfoniorkester (SSO) foreligger det en risiko for at leieavtalen på sikt ikke kan prisreguleres ettersom orkesteret på sin side ikke fullt ut blir kompensert for prisutviklingen fra staten. På utgiftssiden oppgis behovet for vedlikehold og fornying som den største utfordringen. Multiconsult har nylig utført en tilstandsanalyse av kuppelhallen, og planen er at tilsvarende oppdrag skal lyses ut for Nytt konserthus. Garantitiden for den nye konserthusbygningen er utløpt og det er derfor behov for å undersøke bygningsteknisk status og utvikle en langsiktig forvaltningsplan. Vedlikehold av Nytt konserthus er ifølge direktør utført på en god måte frem til i dag. Mye av vedlikeholdet er i dag en del av ulike serviceavtaler samt at det bygningsmessige blir vurdert fortløpende og det lages en tiltakspakke som utføres i sommerferien.

Sårbarheten angående sponsorinntekter oppgis også som en risiko på inntektssiden. I 2017 utgjorde sponsorinntektene 6 % av selskapets samlede driftsinntekter. Konserthuset opererer i et konkurranseutsatt marked, slik at det alltid vil foreligge en viss markedsrisiko i forhold til billettinntekter. 8 % av konserthusets inntekter i 2017 er driftstilskudd som det er knyttet en viss politisk risiko til.

Internkontroll og økonomistyring

Revisjonens gjennomgang av Stavanger konserthus sine økonomiske driftsrutiner i forbindelse med regnskapsrevisjonen i 2017 viser at selskapet generelt har god internkontroll, fungerende rutiner og god lederoppfølging¹⁶. Økonomisjef har lang erfaring og styret holdes jevnlig informert om økonomi. Selskapet har i 2018 startet gjennomgang av sine rutiner for informasjonssikring for å bringe dem i overensstemmelse med den nye personvernforordningen, GDPR¹⁷. Konserthuset skal som ledd i arbeidet med GDPR opprette personvernombud.

Årsregnskapet til konserthuset per 31.12.2017 viste et regnskapsmessig overskudd på i overkant av kr 6,6 mill. (kr 6,8 mill. for konsernet) og en egenkapital på i underkant av kr 56 mill. Oversikten over økonomiske nøkkeltall i avsnitt 2.1 viser at konserthuset har hatt et solid overskudd de fire siste årene.

Styret behandler kvartalsvise resultatrapporter som omhandler programmessig resultatoppnåelse, økonomisk resultatoppnåelse og registrerte avvik i selskapets HMS-system. Resultatrapportene har alltid egne avsnitt som omhandler de største økonomiske risikofaktorene: utviklingen i sponsormarkedet og dialogen med Skattedirektoratet om

¹⁶ Kilde: Rogaland Revisjon IKS årsoppgjørnotat 2017.

¹⁷ Kilde: Stavanger konserthus -strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner 2018

retten til momskompensasjon. I tillegg til den løpende kontroll som ligger i behandlingen av resultatrapportene, har styret i den senere tid behandlet flere enkeltsaker med relevans til internkontrollforskriften:

- Beredskapsplan
- Persontallsanalyser
- Etiske retningslinjer
- Varslingsrutiner

Selskapet rapporterer også overordnet i årsmeldingen. Ifølge styreleder er styret spesielt årvåkne på risikostyring og internkontroll og følger godt med i selskapets arbeid og innsats på disse områdene. I styreevalueringsskjemaet fra desember 2017 har styret bekreftet at styret påser at det utarbeides risikoanalyser og internkontrollrutiner på alle områder.

VURDERINGER AV UTVALGTE FORHOLD VED SELSKAPETS STYRING

For å nå eiernes overordnede målsettinger for driften har selskapet flere interne strategidokumenter som jevnlig revideres. Strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner gir blant annet oversikt over nye tiltak som skal iverksettes og rammene for planen er nedfelt i selskapets økonomiplan som vedtas av representantskapet.

Revisjonens gjennomgang av konserthusets økonomiske driftsrutiner i forbindelse med regnskapsrevisjonen i 2017 viser at selskapet generelt sett har god intern kontroll, fungerende rutiner og god lederoppfølging. Økonomisjef i selskapet har lang erfaring og styret holdes jevnlig informert om selskapets økonomiske utvikling. Selskapet har hatt et solid overskudd de fire siste årene. Selskapet rapporterer hvert kvartal nokså detaljert om utviklingen innen sponsormarkedet, som er den største risikoen på inntektssiden.

Selskapet har nylig fått utført en tilstandsanalyse av kuppelhallen, og planen er at tilsvarende oppdrag skal lyses ut for Nytt konserthus. Gjennom tilstandsanalysene får selskapet viktig informasjon knyttet til kommende vedlikeholdsbehov, som er den største utfordringen på utgiftssiden. Styreleder har bekreftet at styret i konserthuset er spesielt årvåkne når det gjelder risikostyring og internkontroll.

Konserthuset har nylig utviklet et nytt verktøy for økonomiske prognoser for å forbedre regnskapsprognoser og budsjettgrunnlag.

2.4 OFFENTLIGE ANSKAFFELSER OG OFFENTLIGHET

2.4.1 OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

KONTROLLKRITERIER

Stavanger konserthus er omfattet av lovregler om offentlige anskaffelser, jf. lovens § 2. Det vises til forskriftens § 1-2.2. Selskapet er offentlig eid/kontrollert og det driver i all hovedsak ikke næring.

Det trådte i kraft nye lovregler om offentlige anskaffelser fra 01.01.17. Den nasjonale terskelverdien i anskaffelsesforskriften økte fra 500 000 kroner til 1,1 millioner kroner. Fra april 2018 økte den nasjonale terskelverdien til 1,3 mill. kr.

Forskrift om offentlige anskaffelser:

For anskaffelser underlagt forskrift om offentlige anskaffelser har anskaffelsens anslåtte verdi betydning for hvilke deler av regelverket som må følges. Terskelverdier for offentlige anskaffelser er å finne i vedlegg.

Del I. Almennelige bestemmelser

§ 7-1. Dokumentasjonsplikt

- (1) Oppdragsgiveren skal oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelig til å begrunne viktige beslutninger i anskaffelsesprosessen.
- (2) Oppdragsgiveren skal oppbevare kontrakten gjennom hele kontraktsperioden.
- (3) Vesentlige forhold for gjennomføringen av anskaffelsen skal nedtegnes eller samles i en protokoll.

§ 7-2. Skatteattest

- (1) Oppdragsgiveren skal kreve at leverandøren leverer skatteattest for merverdiavgift og skatteattest for skatt for anskaffelser som overstiger 500 000 kroner ekskl. mva. Dette gjelder bare for norske leverandører
- (2) Skatteattesten skal ikke være eldre enn 6 måneder regnet fra fristen for å levere forespørsel om å delta i konkurransen eller tilbud.
- (3) Ved bygge- og anleggskontrakter skal leverandøren tilsvarende kreve skatteattest for alle underleverandører ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdraget, som overstiger en verdi på 500 000 kroner ekskl. mva.

§ 8-3. Tillatte anskaffelsesprosedyrer

Oppdragsgiveren kan bruke åpen tilbudskonkurranse eller begrenset tilbudskonkurranse.

Del II. Anskaffelser under EØS-terskelverdiene og særlige tjenester

§ 8-17. Kunngjøring av konkurranse

- (1) Konkurransen skal kunngjøres i Doffin, i et skjema som er fastsatt av departementet, på en av følgende måter:
  - a) Ved en alminnelig kunngjøring
  - b) Ved en forhåndskunngjøring
- (2) Kunngjøringen skal minst inneholde en beskrivelse av hva som skal anskaffes, og en frist for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen, å melde sin interesse eller mottak av tilbud.

§ 10-5. Anskaffelsesprotokoll

- (1) Oppdragsgiveren skal føre protokoll for gjennomføringen av anskaffelsen.

Krav til anskaffelsesprotokollen er å finne i [vedlegg](#).

Del III Anskaffelser over EØS-terskelverdiene

§ 13-1. Tillatte anskaffelsesprosedyrer

- (1) Oppdragsgiveren kan alltid bruke åpen anbudskonkurranse eller begrenset anbudskonkurranse.

§ 21-1. Fremgangsmåten ved kunngjøringer

- (1) Oppdragsgiveren skal publisere alle kunngjøringer i Doffin i samsvar med skjemaer som er fastsatt av departementet. Doffin videresender kunngjøringene til TED-databasen.

§26-1. Rammeavtaler

- (4) Oppdragsgiveren kan ikke inngå rammeavtaler for mer enn fire år, med mindre det foreligger særlige forhold, f.eks. knyttet til avtalens formål, investeringskostnader eller brukerens behov.

Basert på gjennomgangen over utleder vi følgende kontrollkriterier:

- Dokumentasjonsplikten skal overholdes ved anskaffelser mellom kr 100 000 og kr 1,3 mill. ekskl. mva.
- Det skal innhentes skatteattest for merverdiavgift og skatt for anskaffelser som overstiger kr 500 000 ekskl. mva.
- Det skal føres anskaffelsesprotokoll i henhold til kravene i lovverket for anskaffelser over kr 1,3 mill. ekskl. mva.
- Anskaffelser over kr 1,3 mill. ekskl. mva. skal kunngjøres i Doffin.
- Anskaffelsesprosedyren som benyttes skal være i henhold til lovverket.

RETNINGSLINJER FOR ANSKAFFELSER I STAVANGER KONSERTHUS

Stavanger konserthus utarbeidet i 2017 retningslinjer for anskaffelser. Retningslinjene har som mål å bidra til at alle anskaffelser i Stavanger konserthus foretas i samsvar med lovverket, forskrifter og interne vedtak. Ifølge retningslinjene tilligger innkjøpsansvaret i den enkelte avdeling avdelingslederen. Før utlysning skal alle konkurransedokumenter forelegges økonomi- og administrasjonssjefen for godkjenning og registrering. Tilsvarende skal alle leverandørkontrakter forelegges økonomi og administrasjonssjefen før signering. Kontrakter under terskelverdien på kr 100 000 kan signeres av avdelingsleder. Det er den enkelte avdelingsleder som er ansvarlig for å dokumentere at ethvert kjøp – så sant det er mulig – baseres på konkurranse.

KONTROLL AV STAVANGER KONSERTHUS SINE ANSKAFFELSER I 2017/ 2018

Utgangspunktet for vår kontroll er selskapets anskaffelser i 2017 og frem til september 2018. I de tilfeller anskaffelsen er gjort på bakgrunn av rammeavtaler, har revisjonen kun kontrollert at rammeavtalen var gyldig på anskaffelsestidspunktet; det er ikke gått inn på andre forhold knyttet til rammeavtalen.

Vi har foretatt en mindre kontroll av selskapets praktisering av lovregler om offentlige anskaffelser. Vi har innhentet selskapets leverandøroversikt for 2018 (pr. 06.09.18). Denne viser de enkelte leverandørene og hvor mye konserthuset har kjøpt derfra i det året. Vi har gått gjennom leverandørreskontroen og plukket ut 10 ulike typer leverandører med noe større salg til Stavanger konserthus i 2018.

For de utvalgte anskaffelsene er følgende kontrollert:

- Dokumentasjonsplikt
- Anbudsinndeling/kunngjøring
- Anbudsevaluering/protokoll
- Skatteattest for merverdiavgift og skatt
- Forklaring på hvorfor dette ev. ikke forelå

I forbindelse med kontrollen etterspurte vi en oversikt over aktive rammeavtaler. Revisjonen har mottatt en oversikt som viser hvilke leverandører konserthuset har avtale med, varegruppen avtalen gjelder for, avtalens varighet samt hvilken avdeling som er ansvarlig. Hvis avtalen er felles med Stavanger kommune er dette kommentert. Vi får opplyst at oversikten er tilgjengelig for de ansatte på selskapets intranett.

Regnskapsrevisjon 2017

I 2017 kontrollerte revisjonen anskaffelser i forbindelse med regnskapsrevisjon av konserthuset. Det ble funnet brudd på lov om offentlige anskaffelser i 3 av 5 kontrollerte tilfeller. Dette dreide seg hovedsakelig om mangel på protokollføring ettersom selskapet ved oppstarten ikke hadde nok fokus på lov om offentlige anskaffelser, det vil si da de gikk fra å være en stiftelse til et interkommunalt selskap.

Resultatet av vår kontroll i 2018

Vår kontroll avdekket mangel på konkurranse i to tilfeller. Begge tilfeller gjelder kjøp over kr 100 000 ekskl. mva., men under kr 1,3 mill. ekskl. mva. I ett av tilfellene ble det innhentet pristilbud fra en leverandør, og ettersom tilbudet ikke oversteg kr 100 000 ble det ikke innhentet flere tilbud. Når det gjelder det andre tilfellet er konserthuset nå i gang med en anbudsprosess for å få på plass en rammeavtale.

KOFA (KLAGENEMNDA FOR OFFENTLIGE ANSKAFFELSER)

Vi har kontrollert om det er saker om Stavanger konserthus i KOFA (Klagenemnda for offentlige anskaffelser). Vi fant selskapet nevnt en gang på KOFA sine nettsider. Saken er fra 2010 og gjelder en åpen anbuds konkurranse som Nytt konserthus i Stavanger IKS kunngjorde 30.09.2009 vedrørende leie og drift av stillaser, heiser, lifter og byggevarme. Nytt konserthus i Stavanger IKS ble opprettet for å administrere byggeprosjektet og er i dag lagt ned. KOFA fant at innklagede hadde brutt regelverket ved bruk av ulovlig tildelingskriterium.

VURDERINGER AV SELSKAPETS PRAKTISERING AV OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Konserthuset har utarbeidet retningslinjer med organisering av roller og den praktiske gjennomføringen av regelverket om offentlige anskaffelser. Selskapet har oversikt over aktive rammeavtaler, og oversikten er tilgjengelig på intranett for selskapets ansatte.

Selskapets praktisering av lovregler om offentlige anskaffelser synes hovedsakelig tilfredsstillende. Stavanger konserthus er påklaget til KOFA én gang. Saken er åtte år gammel og gjaldt bruk av ulovlig tildelingskriterium. I vår kontroll fant vi to anskaffelser over kr 100 000 eks. mva. som burde ha vært basert på konkurranse, ellers avdekket kontrollen ingen avvik. I det ene tilfellet er selskapet i gang med å inngå en rammeavtale. Dette tyder på at selskapet har forbedret rutinene på området de siste årene men at det fortsatt skjer enkelte glipper når det gjelder anskaffelser over kr 100 000, men under terskelverdien på kr 1,3 mill.

2.4.2 OFFENTLIGHET

KONTROLLKRITERIER

Stavanger konserthus er omfattet av lovregler om offentlighet, jf. lovens § 2. Begrunnelsen er den samme som for lovregler om offentlige anskaffelser, at selskapet er offentlig eid /kontrollert og det driver i all hovedsak ikke næring. Selskapets saksdokumenter er offentlige med mindre offentlighetsloven hjemler adgang til unntak fra offentlighet, jfr. § 3.

Ifølge forskrift om offentlige arkiv § 2-6 skal et offentlig organ ha en eller flere journaler for registrering av dokument i de sakene organet oppretter. I journalen skal en registrere

alle inngående og utgående dokument som etter offentlighetsloven § 4 må regnes som saksdokument for organet, dersom de er gjenstand for saksbehandling og har verdi som dokumentasjon.

Når det er mulighet til å gjøre unntak fra innsyn, skal det likevel vurderes å gi helt eller delvis innsyn i saken. Innsyn bør gis dersom hensynet til offentlig innsyn er tyngre enn behovet for unntak. Det vises til offentlighetsloven § 11. Prinsippet om meroffentlighet er også nedfelt i kommunenes overordnede eierstrategi overfor Stavanger konserthus. Stavanger kommunes overordnede eierstrategi sier blant annet at selskapenes internett-sider bør etableres som sentrale informasjonskanaler der aktuell informasjon gjøres lett tilgjengelig for eierne, kundene, innbyggerne, media og andre interessenter. Årsrapporter/-regnskap, sakspapirer til de styrende organ, vedtekter, oversikt over styret/ eierorgan mv. bør legges ut på internett.

Ifølge forvaltningsloven § 13 (taushetsplikt) plikter enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår

Ut i fra det ovenstående utleder vi følgende kontrollkriterier:

- Selskapet skal legge til rette for innsyn.
- Selskapet skal ha en journal som registrerer alle inngående og utgående dokumenter som etter offentlighetsloven er å regne som saksdokument og har verdi som dokumentasjon.
- Selskapet skal praktisere prinsippet om meroffentlighet.

OFFENTLIGHET I STAVANGER KONSERTHUS

Ifølge selskapets programstrategi blir selskapets kvartalsrapporter og årsmelding publisert fortløpende på internett og sendes, sammen med øvrige styresaker, rutinemessig til pressen. Stavanger konserthus utgir og distribuerer hvert halvår programbok med fullstendig oversikt over konserthusets samlede kulturtilbud

Revisjonen har kontrollert selskapets nettside per 06.11.2018. Selskapsavtalen er ikke tilgjengelig på selskapets nettside. Den er derimot tilgjengelig på Stavanger kommunes nettside. Økonomiplaner, årsrapporter, vedtekter og eiernes overordnede eierstrategier er heller ikke tilgjengelig på selskapets nettside. På selskaps nettside under *styret og representantskap* finner en oversikt over medlemmer i styret og representantskapet samt innkalling, saksliste og protokoll fra styremøte i perioden 14.12.2016 – 26.09.2018. Hvis en eksempelvis klikker seg inn på styremøte 29.05.2018 finner en innkalling, saksliste og protokoll fra forrige styremøte 05.03.2018. Når det gjelder representantskapet ligger det

kun en sak, som inneholder møteinnkalling og saksliste for møte 13.06.2018 samt protokoll for møte 11.08.2017. Vi får opplyst at rutinen er at styrepapirene legges ut på nettsiden i samsvar med at de sendes ut til styret. Det vil si at protokollen legges ut etter at den er godkjent.

Ifølge strategisk handlingsplan for driftsfunksjon 2017 har Stavanger konserthus i 2017 innført elektronisk arkiv (Doc Store) for å oppnå større effektivitet, forbedret sporbarhet og gjenfinning og automatisk genererte postlister. I 2018 skal systemet videreutvikles og opplæring følges opp. Tiltaket skal føre til; god arkivpraksis på alle nivåer, større effektivitet, forbedret sporbarhet og gjenfinning, automatisk genererte postlister¹⁸.

Selskapet har ingen postliste tilgjengelig på sine nettsider, men praksis er at den blir sendt hvis noen spør. Det er informasjon på selskapets nettside om at en må ta kontakt med markeds- og kommunikasjonssjef hvis en ønsker innsyn i selskapets postliste.

Revisjonen har etterspurt konserthusets postliste for september 2018 og gjennomgått den. Postlisten for september inneholdt 128 saker, hvorav 119 var inngående og 9 var utgående. Et av de utgående dokumentene var svar på epost fra revisjonen til styret i forbindelse med selskapskontrollen. Av totalt 128 saker er 10 saker unntatt offentligheten, alle er inngående dokumenter. Seks av sakene som er unntatt offentligheten er taushetserklæringer for ansatte. Selskapet har ikke skriftlige post- og arkivrutiner, men rutinen er at alt som skal i personalmappene blir unntatt offentligheten. Vår gjennomgang av postlisten for september 2018 viser to taushetserklæringer som ikke er unntatt offentligheten. Taushetserklæringen inneholder ikke personsensitive opplysninger. Vi får opplyst at det skyldes feil bruk av systemet ettersom systemet har en tilgangskode på sak og en tilgangskode på selve dokumentet. På begge sakene var ikke selve dokumentet unntatt, kun saken, dette er nå rettet opp. Gjennomgangen av postlisten viste også to søknader om husleiekompensasjon som for oss så nokså like ut men hvor den ene var unntatt offentligheten mens den andre ikke var det. I tillegg fant vi to leiekontrakter hvor den ene var unntatt offentligheten mens den andre ikke var det. Her var pris oppgitt i det tilfellet hvor den ikke var unntatt offentligheten. Vi får opplyst at det har vært en del diskusjon og rådgivning knyttet til om kontrakter etc. skal være offentlige. Konklusjonen fra selskapet er at ettersom konserthuset praktiserer meroffentlighet så unntas ikke søknader om husleiekompensasjon og leiekontrakter. Sakene er rettet opp i postlisten.

VURDERINGER AV SELSKAPETS PRAKTISERING AV OFFENTLIGHET

På konserthusets nettsider er det etter vår vurdering mangelfull informasjon om selskapets virksomhet. Økonomiplaner og årsrapporter er ikke tilgjengelig med mindre en blar seg gjennom styrepapirer. Protokoll fra styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden i kombinasjon med innkalling og saksliste for neste møte slik at det går lang tid, spesielt i forbindelse med representantskapsmøter som er en gang i året, fra møtet er avholdt til protokollen publiseres på nettsiden. Måten styre- og representantskapsakene publiseres på nettsiden ved at innkalling, saksliste og protokoll fra forrige

¹⁸ Kilde: Strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner 2018.

møte ligger samlet er nokså uoversiktlig. Vi anbefaler selskapet å gjøre aktuell informasjon om selskapet lett tilgjengelig på hjemmesiden slik at det legger til rette for innsyn. Videre anbefaler vi å vurdere praksis i forhold til hvordan informasjon tilknyttet styremøter og representantskapsmøter publiseres på nettsiden, både i forhold til tidsaspektet for når protokollen publiseres og om innkalling, sakslister og protokoller kan splittes opp slik at det blir mer oversiktlig.

Nytt elektronisk arkiv kan generere automatiske postlister. Det er informasjon på nettsiden om at postlisten kan bestilles ved behov. Det er ingen krav til at postlisten skal være synlig på selskapets nettside. Selskapet har ikke skriftlige post- og arkivrutiner, men alt som skal arkiveres i personalmappen blir automatisk unntatt offentligheten. Kontrakter mv. unntas ikke ettersom konserthuset praktiserer meroffentlighet. Vår kontroll av postlisten viste blant annet at to taushetserklæringer ikke var unntatt offentligheten samt at to kontrakter var unntatt. Dette skyldes svikt i rutinen og vi får opplyst at det er rettet opp. Taushetserklæringene inneholder ikke personsensitive opplysninger og er derfor kun brudd på egen rutine. I tillegg må den som ønsker å få tilsendt dokumenter fra postlisten etterspørre dem, slik at i dette tilfellet ville nok feilen ha blitt avdekket ved en eventuell bestilling. Selskapet bør likevel gjennomgå rutinen på området slik at en sikrer at uvedkommende ikke får kjennskap til noens personlige forhold eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å unnta offentligheten. Rutinene bør nedtegnes skriftlig.

2.5 ETIKK, ARBEIDSMILJØ OG MILJØVERN

2.5.1 ETIKK

KONTROLLKRITERIER

Selskapet er omfattet av habilitetsreglene i forvaltningsloven. Det vises til IKS-loven § 15 (som viser til kommuneloven § 40.3 som igjen viser til reglene i forvaltningsloven kapittel II).

Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder og andre ansatte. For nærmere informasjon og detaljer vises det til selve lovreglene. Det vises spesielt til forvaltningsloven § 6 om habilitetskrav.

KS anbefaler at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper. Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styre-

medlem. KS anbefaler også at alle eiernes styremedlemmer registrerer seg i KS sitt styrevervregister og at selskapet utarbeider etiske retningslinjer som jevnlig revideres. Det vises til KS sine anbefalinger nr. 15, 17 og 19.

Prinsipp 6 i Stavanger kommunes overordnede eierstrategi sier at *Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar*. Begrepet samfunnsansvar kan relateres til likestilling, integrering, arbeid mot korrupsjon, etikk, HMS, åpenhet og innsyn, kvalitet, brukermedvirkning, miljø- og klimatiltak¹⁹.

På bakgrunn av teorien over utleder vi følgende kontrollkriterier:

- Det skal utarbeides etiske retningslinjer for selskapsdriften som jevnlig revideres.
- Styret skal etablere faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter.
- Ordfører/ fylkesordfører og rådmann/ fylkesrådmann skal ikke være styremedlem i selskapet.
- Eiernes styremedlemmer skal være registrert i KS sitt styrevervregister.

ETIKK (NÆRSTÅENDE FORHOLD OG HABILITET) I STAVANGER KONSERTHUS

Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer. I følge strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner 2018 har Stavanger konserthus oppdatert sine etiske retningslinjer i 2018. Oppdateringen ble gjort for å lede til større samsvar mellom selskapets og Stavanger kommunes etiske retningslinjer. Selskapets etiske retningslinjer sier følgende om habilitet:

«Styrets medlemmer er underlagt selskapets etiske retningslinjer, som også omhandler habilitet. Ifølge retningslinjene skal styremedlemmer og ansatte unngå å komme i situasjoner som kan medføre en konflikt mellom selskapets interesser og personlige interesser».

Ifølge retningslinjene skal opplysninger om styreverv/økonomiske interesser registreres i Styrevervregisteret. For styrets arbeid vises det til gjeldende retningslinjer for habilitet i Stavanger kommune som sier at; *«vi skal unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og private interesser, og hvis vi kommer i en slik situasjon skal forholdet tas opp med nærmeste leder».*

Medlemmer av styret og selskapsledelsen har ingen særskilte avtaler/ oppgaver for selskapet utover sine verv og stillinger. Til rollen som daglig leder i Stavanger konserthus hører også som rollen styreleder i Maestro F&B AS og styremedlem i Opera Rogaland IKS. Ordfører/ fylkesordfører og rådmann/ fylkesrådmann er ikke styremedlem i selskapet.

¹⁹ Kilde: Stavanger kommunes eierskapsmelding – I St.meld. nr. 10 (2008-2009) anvendes følgende forståelse av begrepet: «Samfunnsansvar innebærer hva bedriftene gjør på frivillig basis ut over å overholde eksisterende lover og regler i det landet man opererer.»

Revisjonen har per 16.08.2018 kontrollert at alle styremedlemmene er registrert i KS sitt styrevervregister. Ingen avvik ble avdekket. Det fremgår av selskapets etiske retningslinjer at opplysninger om styreverv/økonomiske interesser skal registreres i Styrevervregisteret.

VURDERINGER AV SELSKAPETS ETIKK

Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer med mål for etikk og verdier. De etiske retningslinjene klargjør forventningene Stavanger konserthus har til personlig atferd, og til at arbeidet utføres på en etisk forsvarlig måte. Ordfører og rådmann er ikke styremedlem i selskapet, og alle eiernes styremedlemmer er registrert i KS sitt styrevervregister. Selskapets habilitetsrutiner og selskapets etiske retningslinjer anses tilfredsstillende.

2.5.2 ARBEIDSMILJØ OG MILJØVERN

KONTROLLKRITERIER

Arbeidsmiljøloven stiller krav om et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS-arbeid). Systemet skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Mål for arbeidet og rutiner for avvik og tiltak er her viktige. Miljøvern (ytre miljø) skal også være med. Det vises til arbeidsmiljøloven § 3-1 og internkontrollforskriften²⁰ § 5. Verneombud og arbeidsmiljøutvalg er iht. arbeidsmiljøloven obligatorisk for noe større virksomheter. Ved virksomheter med mindre enn 10 arbeidstakere kan partene skriftlig avtale en annen ordning knyttet til bruk av verneombud. Det er krav om å opprette arbeidsmiljøutvalg i virksomheter med minst 50 arbeidstakere. Jevnlige arbeidsmiljøkartlegginger er ett av flere virkemidler i det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet. Slike kartlegginger sikrer at det foreligger oppdatert kunnskap om arbeidsmiljørelaterte forhold. Arbeidstakers rettigheter og arbeidsgivers plikter i forbindelse med varsling er hjemlet i arbeidsmiljølovens kapittel 2 A. Ifølge § 2A-3 har virksomheter som jevnlig sysselsetter minst 5 arbeidstakere plikt til å utarbeide skriftlige rutiner for varsling.

Rutinene skal minst inneholde²¹:

- Oppfordring til å varsle om kritikkverdige forhold,
- fremgangsmåte for varsling,
- fremgangsmåte for mottak, behandling og oppfølging av varsling.

Med bakgrunn i teorien over utleder vi følgende kontrollkriterium:

- Selskapet skal ha rutiner for å avdekke avvik og iverksette tiltak.
- Selskapet skal praktisere ordningen med verneombud.
- Det skal utføres jevnlig arbeidsmiljøkartlegginger.
- Selskapet skal ha skriftlige rutiner for varsling som tilfredsstillers lovens krav.

²⁰ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

²¹ Arbeidsmiljøloven § 2a-3, 5. ledd.

Stavanger konserthus sitt HMS-system

Stavanger konserthus er IA-bedrift og driver systematisk HMS-arbeid²². Ifølge retningslinjer for styrets arbeid har styret det overordnede HMS-ansvaret i selskapet. Selskapet har verneombud og bedriftshelsetjeneste med årlig helsekontroll av alle medarbeidere.

Konserthuset har avvikssystem for HMS-området. Her kan alle ansatte melde inn avvik i portalen og det er produksjonssjef som er HMS ansvarlig i det daglige. Ifølge direktør er styret opptatt av HMS og beredskap og det er tema på hvert styremøte.

Stavanger konserthus har i juni 2017 vedtatt beredskapsplan. Planen gir retningslinjer for hvordan kritiske situasjoner skal bli forhindre, håndtert, samt hvordan en skal minimalisere skade på mennesker, materiell, miljø eller omdømme. Målet med planen er å sikre en god og sikker håndtering av beredskapssituasjoner som kan oppstå.

Stavanger konserthus forurenses ikke det ytre miljø mer enn tilsvarende virksomheter gjør.

Medarbeiderundersøkelse

Ifølge strategisk handlingsplan for driftsfunksjoner for 2017 innførte Stavanger konserthus høsten 2017 KS sin nye, utviklingsorienterte medarbeiderundersøkelse: 10-faktor. Undersøkelsen skal omfatte både fast ansatte og timeansatte og skal gjennomføres hvert andre år. Valg av 10-faktor ble gjort i samråd med tillitsvalgte og verneombud. Ved innføringen benyttet selskapet KS-konsulent som prosessveileder, både i forberedelsesfasen og i oppfølgingsfasen. Utviklingsarbeidet er en kontinuerlig prosess som i hovedsak drives avdelingsvis i følge økonomi- og administrasjonssjef. 10-faktor er også tema i faste månedlige kontaktmøter med tillitsvalgte, i ledergruppenes møter og i faste personalmøter. Styret er informert om at 10-faktor er tatt i bruk, men foretar ikke formell styrebehandling av denne type prosesser, med mindre særlige tiltak er påkrevet.

Omdømmeundersøkelse

Stavanger konserthus gjennomførte i 2017 en relativt omfattende omdømmeundersøkelse, utført av Kantar TNS (Norsk Gallup). For å kunne nytte bakgrunnsdata, i tillegg til unike data som ble samlet inn til denne undersøkelsen, ble det etablert samarbeid med Kulturundersøkelsen for Nord-Jæren, som i en årrekke har vært gjennomført i regi av Interkommunalt kulturråd. Stavanger konserthus legger opp til å gjennomføre denne type undersøkelse hvert andre år. Stavanger konserthus fikk i undersøkelsen en score på 79: *Usedvanlig sterkt omdømme*²³. I Kantar sin omdømmeindeks har offentlige virksomheter et gjennomsnitt score på 31, mens privat sektor ligger på 51.

---

²² Kilde: Stavanger konserthus sin årsberetning 2017.

²³ Kilde: Styremøte 24.10.2017, sak 7/17.

Sykefravær

Stavanger konserthus har en langsiktig målsetting om at sykefraværet skal være under 2,0 % i året. Sykefraværet i 2017 var 0,8 %, hvorav 0,4 % var egenmeldt korttidsfravær. Dette var en reduksjon fra 2016 hvor sykefraværet var 1,6 %, hvorav 0,9 % var egenmeldt korttidsfravær.

Rutiner for varsling

Styret i Stavanger konserthus har i møte i 05.03.2018 vedtatt forslag til varslingsrutiner. Rutinene er å finne i vedlegg. Rutinene oppfordrer til å varsle om kritikkverdige forhold og det anbefales å benytte konserthusets eget varslingsskjema. Selskapet har også et eget oppfølgingskjema ved intern varsling hvor bl.a. planlagte tiltak skal registreres.

VURDERINGER AV SELSKAPETS ARBEIDSMILJØ OG MILJØVERN

Selskapets system og rutiner vedrørende arbeidsmiljø og miljøvern synes å dekke de krav som stilles i lovreglene. Selskapet har verneombud og bedriftshelsetjeneste med årlig helsekontroll av alle medarbeidere. Konserthuset har skriftlige rutiner for varsling som tilfredsstiller lovens krav. Selskapet er IA bedrift og har avvikssystem for HMS-området som rapporteres jevnlig til styret. Det avholdes jevnlig arbeidsmiljø- og om-dømmeundersøkelser hvor konserthuset kommer meget godt ut. Sykefraværet har de siste årene vært lavt og innenfor selskapets mål.

2.6 SELSKAPETS OPPFØLGING AV EIERNES OVERORDNEDE EIERSTRATEGIER

KONTROLLKRITERIER

Eierne skal ifølge sine overordnede eierstrategier angi klare mål med eierskapet i Stavanger konserthus. De er også opptatt av hvordan styret i selskapet realiserer de aktuelle målene. Eierne legger til grunn at Stavanger konserthus sin virksomhet skal drives i samsvar med deres overordnede prinsipper for eierstyring samt allment aksepterte retningslinjer for god eierstyring og selskapsledelse.

Aktuelle prinsipper i Stavanger kommunes eierstrategi er stort sett omfattet av andre problemstillinger i selskapskontrollen, men vi gjengir dem her:

- Prinsipp 2: Stavanger kommune skal angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene.
- Prinsipp 5: Det skal være åpenhet knyttet til Stavanger kommunes eierskap og til selskapenes virksomhet basert på prinsippet om meroffentlighet, samt legges til rette for interne dialogprosesser foran møter i representantskap, bedriftsforsamlinger mv.
- Prinsipp 6: Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar.

- Prinsipp 7: Styret skal på et uavhengig grunnlag ha en aktiv rolle med hensyn til service, kontroll, strategi og ressursituasjon.
- Prinsipp 8: Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart
- Prinsipp 9: Godtgjøringen til styret skal framstå som rimelig med henblikk på ansvar, kompetanse, arbeidsbyrde og virksomhetens kompleksitet. Lønnsnivået for ledere skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis ledende innenfor sektoren.
- Prinsipp 10: Styret skal påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter.

I følge prinsipp 7 skal styret sikre en tilfredsstillende rapportering og informasjonsflyt til eierne. Stavanger kommune skal til enhver tid ha relevant, oppdatert og korrekt informasjon om selskapenes virksomhet, organisering og resultater. Sakslistene, saksdokumenter og protokoller for eierorganene skal oversendes ordfører, representantene i eierorganet og rådmannen. Selskapet bør uavhengig av lovfestede tidsfrister, oversende dokumentene til eierne uten ugrunnet opphold og senest 30 dager før møtet skal avholdes. Kvartals- og halvårsrapporter, budsjett dokumenter og annen informasjon som er av betydning for kommunen som eier skal også oversendes. Denne typen informasjon bør også gjøres lett tilgjengelig på selskapets nettside. Selskapsdokumenter som vedtekter, selskapsavtalen og samarbeidsavtaler er publisert på Stavanger kommunes nettsider.

Rogaland fylkeskommune sin eierstrategi:

Ifølge prinsipp 6 skal eierne likebehandles. Selskapet skal gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling, saksdokumentene bør være utførlig nok til at eierne kan ta stilling til alle saker som behandles. For interkommunale selskaper skal innkalling og saksdokumenter til representantskapsmøte sendes minst to uker før møtet holdes.

Prinsippene er i større eller mindre grad omfattet av andre problemstillinger i selskapskontrollen, men vi utleder her følgende kontrollkriterier som ikke har vært berørt tidligere:

- Rapporteringen og informasjonsflyten til eierne skal være tilfredsstillende.

RAPPORTERING OG INFORMASJONSFLYT TIL EIERNE

Det er ifølge styret i Stavanger konserthus innarbeidet følgende rutiner for rapportering til eierne:

- Årsmelding og årsregnskap, som vedtas i selskapets eierorgan.
- Årlig gjennomgang av selskapets årsbudsjetter og langtidsplaner i forbindelse med representantskapets behandling av fireårig økonomiplan.
- Kvartalsvise resultatrapporter, som i forbindelse med styrets behandling, gjøres tilgjengelig for eierne.

Selskapet leverer også nøkkeltall og forkortet versjon av årsmeldingen til kulturavdelingen i Stavanger kommune. Rapporten inngår i kultursjefens årlige orienteringssak om kultureierskap, som behandles politisk i Kommunalstyret for kultur og idrett.

I forbindelse med Stavanger kommunes husleiekompensasjonsordning rapporterer selskapet også til Stavanger kommunes kulturavdeling om frivillige lag og organisasjoners bruk av konserthuset.

Det er innarbeidet rutine for administrative kontaktmøter med eier på to nivåer:

- Rådmannen, to ganger årlig
- Kulturavdelingen, to ganger årlig

I tillegg er det løpende dialog på administrativt nivå i enkeltsaker av strategisk betydning, eksempelvis momssaken. Konserthusets styresaker, og dermed løpende driftsrapporter, er offentlige og til enhver tid tilgjengelige for kommunens administrative og politiske ledelse.

I tillegg til kvartalsvise driftsrapporter, publiserer Stavanger konserthus hvert halvår programbok med fullstendig oversikt over konserthusets kulturtilbud. Program og formelle styresaker publiseres også fortløpende på internett.

I forbindelse med møter i eierorganet har begge eierne ifølge styreleder gitt uttrykk for stor tilfredshet med styrets arbeid og rapportering til eierne. Eierne bekrefter at kommunikasjonen med selskapet er god, at selskapet følger opp mål og føringer på en god måte og at måloppnåelse drøftes løpende i dialogen med selskapet.

VURDERINGER AV SELSKAPETS OPPFØLGING AV EIERNES OVERORDNEDE EIERSTRATEGIER

Selskapet følger opp eiernes overordnede eierstrategier. Rapporteringen og informasjonsflyten til eierne anses tilfredsstillende. Kravene i eiernes eierstrategier er stort sett omfattet av andre problemstillinger i selskapskontrollen. Dette er da omtalt andre steder i denne rapporten.

2.7 EIERNES OPPFØLGING AV STAVANGER KONSERTHUS

2.7.1 EIEROPPFØLGINGEN

KONTROLLKRITERIER

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet. Som andre lovmessige saker nevnes spesielt representantskapets valg av styre og revisor. Kommunen skal utøve eierstyring i eierorganet og ikke gripe inn i styrets myndighetsområde og den daglige ledelsen av selskapene. Det vises til IKS-loven §§ 7, 13 og 14. I selskapsavtalen til Stavanger konserthus fremgår det at representantskapet også skal fastsette godtgjørelse til representantskapets og styrets leder, og til begge organers faste medlemmer. Det vises til selskapsavtalen § 5.

Anbefaling 6 i KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll: Eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres uformelle eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er bare en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Ut i fra teorien over utleder vi følgende kontrollkriterier:

- Den direkte eierstyringen skal utøves gjennom det formelle eierorganet.
- Det kan gjennomføres uformelle eiermøter ved behov.

VÅR KONTROLL AV EIERNES OPPFØLGING

Vi ser her på hvordan eiernes oppfølging av Stavanger konserthus er lagt opp. Vi har besvart spørsmålet ut fra gjennomgang av representantskapets oppgaver og myndighet iht. lovregler, selskapsavtalen, representantskapssaker samt egenerklæringer og intervju med eierrepresentantene (representantskapet).

Representantskapssaker 2016-2018

Representantskapet i Stavanger konserthus har to medlemmer. I representantskapet har Stavanger kommune ni stemmer og Rogaland fylkeskommune en stemme. I 2017 og 2018 hadde representantskapet ett møte og behandlet henholdsvis fem og fire saker. I perioden har representantskapet behandlet saker om godkjenning av økonomiplaner og årsberetning, endring av selskapsavtalen samt valg av styremedlemmer. Vi får opplyst at i slutten av 2018 ble det innført ny rutine i forhold til antall representantskapsmøter.

Fra og med 2019 skal representantskapet ha to møter i året, dette innebærer at budsjett og årsregnskap blir vedtatt på hvert sitt møte.

Egenerklæringer fra eierrepresentantene (representantskapet)

Ordfører og fylkesordfører er eiernes representant i eierorganet. Vi har stilt eierrepresentantene en del spørsmål om eieroppfølgingen. Ifølge eierrepresentantene følger konserthuset opp mål og føringer fra eierne på en god måte og måloppnåelse drøftes løpende i dialogen med selskapet. Det foreligger skriftlige regler for eierstyringen i eiernes eierskapsmeldinger. Det foretas politiske avklaringer ved behov. Enkelte saker vil kreve politisk behandling forut for behandlingen i representantskapet. Ordfører vil da ha et mandat fra bystyret ved stemmegivning i representantskapet. Bystyret har gitt kommunalutvalget funksjon som kommunens eierutvalg. Kommunalutvalget gjennomfører kontaktmøter med selskap. Selskapet innkaller ifølge eierskapsrepresentant for Stavanger kommune til uformelle eiermøter ved behov. Fylkesordfører har ikke opplevd å bli innkalt til uformelle eiermøter i løpet av sine tre år som eierrepresentant. Viktige saker blir ifølge eierrepresentantene alltid forankret i representantskapsmøter, og det gis en orientering i forkant.

Det foretas per i dag kun selskapsrapportering til kommunestyret/fylkestinget i forbindelse med behandling av eierskapsmeldingen. Ifølge eierrepresentant i Stavanger kommune skal det legges opp til en regelmessig rapportering, knyttet til selskap og samarbeid, til by-/kommunestyret i forbindelse med overgangen til nye Stavanger kommune (utover behandling av eierskapsmeldingen).

I eiernes overordnede eierstrategier legges det til grunn at styret foretar en egenvurdering hvert år med hensyn til både kompetanse og utført arbeid. Eierne foretar ikke en egen skriftlig vurdering av styrets arbeid. I styringsdialogen med selskapet foretas det imidlertid en indirekte evaluering av styrets arbeid gjennom vurdering av måloppnåelse mv.

REPRESENTANTSKAPETS GODTGJØRELSE

Ifølge selskapsavtalen § 5 skal representantskapet fastsette godtgjørelse til representantskapets leder og faste medlemmer. Representantskapets medlemmer mottar ikke godtgjørelse.

VURDERINGER AV EIEROPPFØLGINGEN

Eieroppfølgingen av konserthuset fungerer bra. Eierstyringen skjer gjennom selskapets eierorgan som er representantskapet. Representantskapet har behandlet ordinære lov-messige saker i perioden 2016-2018. Det er positivt at det er innført ny rutine med to representantskapsmøter i året fra og med 2019. Det foreligger skriftlige regler for eierstyringen i eiernes eierskapsmeldinger.

Ordfører og fylkesordfører er eiernes representant i eierorganet. KS anbefaler at sentrale folkevalgte oppnevnes som selskapets eierrepresentanter. Kommunens øverste politiske ledelse er følgelig direkte representert i eierorganet. Det foretas politiske avklaringer ved behov. Dersom det er nødvendig innkaller selskapet til uformelle eiermøter. Viktige saker blir ifølge eierrepresentantene alltid forankret i representantskapet.

Uformelle eiermøter representerer både fordeler og ulemper. På den ene side er det ønskelig at eierne, både på politisk og administrativt nivå, er godt informert om de viktigste strategiske problemstillingene i et vesentlig selskap hvor kommunen og fylkeskommunen har eierinteresser. På den annen side er det en viss fare for undergraving av representantskapets stilling dersom det på møtene fra eiernes side gis uttrykk for styrende synspunkter.

2.7.2 EIERNES STYREVALG - STYREVALGPROSESSEN

KONTROLLKRITERIER

Ifølge selskapsavtalen for Stavanger konserthus § 6 skal representantskapet oppnevne en valgkomité i forbindelse med valg av styremedlemmer. Oppnevning av valgkomité og endringer i kriteriene for valgkomiteens arbeid vedtas av representantskapet med 2/3 flertall. Valgkomiteen skal bestå av 2 representanter fra Stavanger kommune, 1 representant fra Rogaland fylkeskommune og representantskapets leder.

Styrevalg - spesielt for vesentlige selskaper - bør foretas etter innstilling fra valgkomité og hvor habilitets- og kompetansevurderinger blir tillagt vekt. I styrene skal det løses oppgaver til beste for selskapenes utvikling og i samsvar med eiernes krav. Videre anbefales det at det utarbeides retningslinjer som regulerer deres arbeid. Valgkomiteen bør avgi en skriftlig begrunnet innstilling som inkluderer informasjon om utdanning, yrkeserfaring, evt. oppdrag for selskapet, økonomiske interesser og verv i andre selskap og organisasjoner. Ifølge selskapsavtalen § 6 velges styremedlemmer for 2 år, med alternerende valgperioder.

Med utgangspunkt i teorien over utleder vi følgende kontrollkriterier:

- Det skal brukes valgkomité i forbindelse med styrevalg og retningslinjer regulerer deres arbeid.
- Styremedlemmer skal velges for 2 år med alternerende valgperioder.

EIERNES STYREVALG – STYREVALGPROSESSEN

Det benyttes valgkomité ved styrevalget i Stavanger konserthus. Valgkomiteen består av to representanter fra Stavanger kommune, en representant fra Rogaland fylkeskommune og representantskapets leder. Habilitet- og kompetansevurderinger vil ifølge eierrepresentantene fremgå av valgkomiteens innstilling. Vi får opplyst at kompetanse var spesielt viktig ved forrige styrevalg, dette fremgår av valgkomiteens innstilling. Av innstillingen til valg av nytt styre i juni 2018 fremkommer det ikke at habilitet har vært tema.

Roller og oppgaver i forbindelse med styrevalg reguleres av selskapsavtalen § 6. Eierkommunene har videre gitt føringer for styrevalg i deres eierskapsmeldinger. I bystyresak 4/13 er det behandlet saker som gir føringer for valg og sammensetning av styret i konserthuset. Det foreligger ikke retningslinjer utover dette som regulerer valgkomiteens arbeid.

I representantskapsmøte 13.06.18 ble det i samsvar med valgkomiteens innstilling valgt to nye styremedlemmer, inkludert ny leder. Tre styremedlemmer ble valgt for fire år og tre styremedlemmer for to år med tiltredelse 1.10.2018. Styremedlemmene har per juni 2018 tjenestegjort utover valgperioden. Førrige styrevalg var i mai 2013 og styret tiltrådte innen utgangen av oktober 2013. Styret ble oppnevnt for en periode på to år. Vi får opplyst at årsaken til at tre av medlemmene ved styrevalget i 2018 er valgt for fire år handler om kontinuitet, dvs. at en skal sikre at ikke alle medlemmene byttes ut samtidig. Oversikt over styremedlemmer per august 2018 samt nye medlemmer fra oktober 2018 fremgår av tabellen under. Det er personlig vararepresentant for hvert styremedlem.

Tabell 4 – Oversikt over styremedlemmer i Stavanger konserthus

Medlemmer per august 2018:

• Tora Aasland	Leder
• Harald Espedal	Nestleder
• Tom Remlov	Medlem
• Anne-Kathrine Bergh	Medlem
• Kari Nessa Nordtun	Medlem
• Ulf Rosenberg	Medlem
• Maren Berg-Thomassen	Ansattes representant

Nye medlemmer fra 01.10.2018:

• Thorhild Widvey	Leder
• Rolf Norås	Medlem

VURDERINGER AV EIERNES STYREVALG - STYREVALGSPROESSEN

Det brukes valgkomité i forbindelse med styrevalg i konserthuset men det er ikke formalisert retningslinjer som regulerer arbeidet. Kompetanse var spesielt viktig ved forrige styrevalg, dette fremgår av valgkomiteens innstilling. Her er det blant annet spesifisert hvilken kompetanse som er ønskelig, og hvilken kompetanse nye medlemmer har. Av innstillingen til valg av nytt styre i juni 2018 fremkommer det ikke at habilitet har vært tema.

I selskapsavtalen legges det til grunn at styremedlemmene velges for en periode på to år, med alternerende valgperioder. Styremedlemmene har per 13.06.2018 tjenestegjort i underkant av fem år, dvs. langt utover valgperioden som var på to år. Det er kun ansattes representant som er byttet i perioden ettersom vedkommende avsluttet arbeidsforholdet i selskapet. I 2018 er tre nye medlemmer valgt for fire år, mens de resterende blir sittende i to år til. Vi får opplyst at dette er gjort for å sikre kontinuitet og gradvis bringe valgperioder i samsvar med selskapsavtalen. Det er viktig at eierne sikrer at selskapsavtalen på området overholdes.

Anbefalinger

- Eierne bør formalisere retningslinjer for valgkomiteen. I innstillingen fra valgkomiteen i forbindelse med styrevalg bør vurderinger av generell habilitet inkluderes.

VEDLEGG

Om selskapskontroll

Selskapskontroll er hjemlet i kommuneloven [§ 77 nr. 5](#) og for øvrig nærmere omtalt i forskrift om kontrollutvalg [kapittel 6](#) (§§ 13 – 15). Innholdsmessig deles selskapskontroll i to komponenter:

- *Eierskapskontroll* er den obligatoriske delen av selskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg § 14 første ledd. Den omfatter kontroll med forvaltningen av (fylkes-)kommunens eierinteresser, herunder å kontrollere om den som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med (fylkes-)kommunens vedtak og forutsetninger.
- *Forvaltningsrevisjon* er den frivillige delen av selskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg § 14 andre ledd, og er nærmere omtalt i forskrift om revisjon [kapittel 3](#) (§§ 6 – 8), jf. forskrift om kontrollutvalg [kapittel 5](#) (§§ 9 – 12) og [RSK 001](#) Standard for forvaltningsrevisjon. Den omfatter systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra fylkestingets/kommunestyrets vedtak og forutsetninger, jf. forskrift om revisjon § 7 første ledd.

En selskapskontroll av ett selskap vil omfatte dette selskapet og heleide datterselskaper. Andre datterselskaper og tilknyttede selskaper vil bli omtalt, men i utgangspunktet ikke spesielt kontrollert. Dette kommer an på hvilken drift/funksjon som er lagt i disse selskapene og hva som fremgår av mandatet. IVAR IKS har ett datterselskap (heleid) og seks tilknyttede selskaper. Vi ser denne gang på alle disse selskapene.

Rogaland Revisjon IKS utfører selskapskontroll på oppdrag fra kontrollutvalget i (fylkes)kommunene. Denne selskapskontrollen er utarbeidet av forvaltningsrevisor Therese Kristiansen under ledelse av fagansvarlig for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll Christian J. Friestad og gjennomgått av forvaltningsrevisor Rune Eskeland. Mandat for gjennomføring av prosjektet ble vedtatt av eierkommunene hhv. 10.04.2018 og 31.05.2018.

Kontrollkriterier

Kontrollkriteriene er krav eller forventninger som revisjonen bruker for å vurdere funnene i undersøkelsene. Kontrollkriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området, f.eks. lovverk og politiske vedtak.

I denne kontrollen er i hovedsak følgende kilder til kontrollkriterier anvendt:

- Lovregler om interkommunale selskaper
- Lovregler om offentlige anskaffelser og offentlighet
- Forvaltningsloven og lovregler om arbeidsmiljø
- Selskapets selskapsavtale
- Sammenligninger med andre selskaper ut fra KOSTRA og benchmarking
- KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (2015)
- Stavanger kommunes eierskapsmelding
- Rogaland fylkeskommunes eierskapsmelding

Metode og kilder

Rapporten bygger på informasjon fra selskapets styre og administrasjon/ledelse. Vi har dessuten benyttet informasjon fra eierne (representantskapet). I tillegg kommer direkte kontroller og dokumentgransking.

Vi har avholdt oppstartsmøte 13.06.18 med styreleder, administrerende direktør og økonomi og administrasjonssjef. Vi har innhentet dokumentasjon fra selskapet og fra selskapets nettsider. Selskapet er ellers kontaktet underveis når det har vært behov for å avklare forhold. Kontaktperson har da vært leder for økonomi og administrasjon. Det er innhentet egenerklæringer/ intervju fra eierne (representantskapet) og de enkelte styremedlemmene.

Dokumentliste

Vi henviser til følgende kilder:

Stavanger konserthus:

- Selskapsavtalen
- Årsregnskaps og årsberetning Stavanger konserthus IKS 2017
- Årsregnskaps og årsberetning Stavanger konserthus IKS 2016
- Årsregnskap og årsberetning Maestro F&B AS
- Styresaker 2016-2018
- Representantskapsaker 2016-2018
- Anskaffelsesrutiner
- Beredskapsplan
- Varslingsrutiner
- Etske retningslinjer
- Strategiplaner:
  - Strategisk handlingsplan drift 2017
  - Strategisk handlingsplan drift 2018
  - Styringsdialog
  - Programstrategi
  - Markeds- og kommunikasjonsplan
  - Arrangementsstrategi
  - Bjergstedvisjonen 2000
  - Frivillighet 2015-2018
  - Kulturarenaplan 2013-2025
  - Kulturbyen Stavanger 2010-2017
  - Talentutvikling
- Avtale mellom Nytt konserthus IKS og Stiftelsen Stavanger konserthus og Masetro AS

Eierkommunene

- Stavanger kommunes overordnede eierstrategi
- Rogaland fylkeskommunes overordnede eierstrategi
- Økonomiplan 2018-2021 Rogaland Fylkeskommune
- Handlings- og økonomiplan 2018-2021 Stavanger kommune

Lovregler mv. for selskapet (konsernet)

- Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999
- Lov om årsregnskap mv. (regnskapsloven) av 17. juli 1998
- Lov om offentlige anskaffelser av 1. januar 2017
- Forskrift om offentlige anskaffelser av 1. januar 2017
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) av 19. mai 2006
- Forskrift til offentliglova (offentlegforskrifta) av 17. oktober 2008
- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) av 17. juni 2005
- Lov om behandlingmåten i forvaltningssaker

Andre kilder:

- Nettsider til Brønnøysundregistrene (BR)
- Nettsider til Proff.no
- Rogaland Revisjon IKS (2014): Eierskapsforvaltning i Stavanger kommune - Rapport datert mars 2014
- Rogaland Revisjon IKS årsoppgjørnotat Stavanger konserthus 2017.

Eierstrategi/eierstyring og selskapsledelse

- KS (2015): Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll - utgave november 2015
- NIBR (2015): Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap
- Telemarksforskning-Bø (2008): Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene (rapport utarbeidet for KS)
- Kommuneforlaget (2011): Kommunalt eierskap - roller, styring og strategi av Vibeke Resch-Knudsen
- Kommuneforlaget (2012): Styring av kommunalt eide selskaper av Vibeke Resch-Knudsen
- KS Hovedstyret (2010): Nødvendig med et aktivt kommunalt eierskap
- NKRF (2012): Selskapskontroll - fra a til å (praktisk veileder) med vedlegg

Kommunens overordnede eierstrategier

Stavanger kommune sin eierskapsmelding (versjon 2013)

Stavanger kommunes overordnede prinsipper for eierstyring

Stavanger kommunes overordnede prinsipper for eierstyring

- 1. Valget om å etablere et selskap og valg av selskapsform skal baseres på en analyse av kommunens styringsbehov og mål for virksomheten.**
- 2. Stavanger kommune skal angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene.**
- 3. Stavanger kommune skal fremme sine interesser overfor kommunale selskap gjennom eierorganene.**
- 4. Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapenes situasjon.**
- 5. Det skal være åpenhet knyttet til Stavanger kommunes eierskap og til selskapenes virksomhet basert på prinsippet om meroffentlighet, samt legges til rette for interne dialogprosesser foran møter i representantskap, bedriftsforsamlinger mv.**
- 6. Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar.**
- 7. Styret skal på et uavhengig grunnlag ha en aktiv rolle med hensyn til service, kontroll, strategi og ressursituasjon.**
- 8. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart.**
- 9. Godtgjøringen til styret skal framstå som rimelig med henblikk på ansvar, kompetanse, arbeidsbyrde og virksomhetens kompleksitet. Lønnsnivået for ledere skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis ledende innenfor sektoren.**
- 10. Styret skal påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter.**

Kommunens overordnede prinsipper for eierstyring er nærmere utdypet i kommunens eierskapsmelding.

Fylkeskommunens overordnede eierstrategier

Rogaland fylkeskommune sin eierskapsmelding punkt 3.4 (versjon 2017)

Prinsipper for godt eierskap

I Regjeringens eierskapsmelding fremholdes statens prinsipper for godt eierskap. De 10 prinsippene retter seg mot alle statlige heleide og deleide selskaper. Prinsippene tar for seg styresammensetning og styrets rolle, åpenhet om eierskapet og krav til likebehandling av aksjonærene. I tillegg fremholdes krav til alle selskapene om styrets ansvar og oppgaver i forhold til miljøhensyn, HMS, likestilling, etikk, integrering og samfunnsikkerhet.

Samtidig med at stortingsmeldingen (om statlig eierskap) ble lagt frem, ble det også lagt frem nye retningslinjer for godtgjørelse i selskaper med statlig eierskap. Her fremgår det at staten skal stemme nei på generalforsamlingen, dersom det fremmes forslag om opsjoner i selskaper hvor staten er eier.

Gjennom arbeidet i den interkommunale gruppen er utformingene av prinsipper for godt eierskap drøftet. Å komme frem til et felles resultat er en styrke og en reell mulighet for at prinsippene kan bli tatt aktivt i bruk. Felles prinsipper for godt eierskap er tilsvarende med på å styrke forutsigbarhet i eierstyringen for selskapsstyrene.

Prinsippene bør gjøres gjeldende uavhengig av selskapsform og hvilken målsetning eierne har med selskapet eller samarbeidet, og bør følgelig legges til grunn for alle eierskap hvor fylkeskommunen har vesentlige eierinteresser.

Krav rettet mot eier

1. Før en mulig selskapsdannelse bør det analyseres hva eier ønsker oppnådd ved å opprette et selskap fremfor en mer tradisjonell etatsorganisering. Tilsvarende analyse bør gjøres ved utarbeiding av eierstrategi.
2. Det skal være åpenhet knyttet til fylkeskommunens eierskap.
  - a) Meroffentlighet skal være et prinsipp (FT 109/11).
  - b) Det skal være åpenhet rundt fylkeskommunens valg av styremedlemmer.
  - c) Det skal være åpenhet rundt godtgjørelse til styret.
  - d) Fylkeskommunens representanter i selskapene skal fremme åpenhet om selskapenes virksomhet (FT 109/11)
3. Eier bør fremme sine interesser gjennom generalforsamling og representantskap.
  - a) Politisk vedtatt eierstrategi binder deltakerne i generalforsamling og representantskap.
  - b) Det bør utarbeides en aksjonær-/eieravtale som beskriver forholdet mellom eierne, informasjon til eierne utenom representantskap/generalforsamling, selskapets virksomhet og valg av styret.
4. Eier gir klare mål for selskapet. Styret er ansvarlig for realisering av målene.
  - a) Eierskapet bør være forutsigbart og langsiktig (utover fire år).
  - b) Eierne i samspill med styret og ledelsen skal sikre god ledelse av selskapet. Herunder bør fokuseres hvordan eierne og styret sammen skal kunne påvirke ledelsens arbeid med utgangspunkt i selskapets behov.
  - c) Aktiv eierstyring krever tverrpolitisk forståelse av hvorfor fylkeskommunen er engasjert i selskapet.
  - d) Eier bør utforme styreinstruks som beskriver styrets mandat og sammensetning, styremøtenes forretningsorden og saker som skal styrebehandles, saksbehandlingsregler (lovgrunnlag), og informasjon utenom styremøter.
  - e) Det bør være klart skille mellom eier og kunde/bruker for å unngå mistanke om at selskap hvor fylkeskommunen står som eier forfordes/ gis fordeler i forhold til andre selskap, eller at det stilles for lave krav fra eier eller på andre måter er tildelt ressurser som gir et ekstra konkurransefortrinn.
  - f) Hvorvidt selskapet skal utføre oppgaver etter egenregiprinsippet, eller konkurranseeksponeres, bør tydelig fremgå av vedtekter eller selskapsavtale.

g) Gjennom krav til resultat og rapportering gir eieren tydelig signaler på hva som forventes av virksomheten. Det er naturlig at eier måler resultatkrav uttrykt med avkastning på den kapitalen de forvalter, krav til kundetilfredshet og HMS forhold, samt likestillingskrav i forhold til styrende organer.

h) Det bør utarbeides en klar og forutsigbar utbyttepolitikk. I selskaper der virksomheten har karakter av næringsdrift, bør en offentlig eier stille de samme krav til avkastning på investert kapital, som det en privat eier vil gjøre.

Krav rettet mot selskapet

5. Foretaket skal være bevisst sitt samfunnsansvar.

a) Selskapene bør rapportere etter prinsippet om bærekraftig utvikling, det vil si å integrere økonomisk, miljømessig og sosial rapportering.

6. Eierne skal likebehandles.

a) Selskapet skal gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling, saksdokumentene bør være utførlig nok til at eierne kan ta stilling til alle saker som behandles.

b) I aksjeselskaper bør innkalling og saksdokumenter til generalforsamling sendes minst fire uker før generalforsamlingen.

c) For interkommunale selskaper skal innkalling og saksdokumenter til representantskapsmøte sendes minst to uker før møtet skal holdes.

7. Selskapets åpningsbalanse skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.

a) Finansieringen av selskapet må tilpasses typen av virksomhet.

b) Selskapet bør ha en egenkapital som er tilpasset mål, strategi og risikoprofil.

c) Selskapet bør ha en strategi på kapitalbinding - stor kapital kan anses å ikke være ønskelig for fylkeskommunen.

d) Lønns- og incentivordninger utformes slik at de fremmer verdiskapingen, og skal være rimelige. Hovedprinsippet bør være at selskapene med fylkeskommunen som eier følger gjeldende lønnsstrategi hos eierne.

8. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart. Styremedlem representerer foretaket.

a) Styresammensetningen må sees i forhold til formål, ulike selskaper krever ulike tilnærminger til styrets sammensetning.

b) Det er viktig at styret velges med fokus på selskapets behov, vedkommendes kompetanse og styrets totale sammensetning.

c) Det vektlegges at begge kjønn er representert i styret. Det skal tilstrebes at det kjønn som er i mindretall representerer 40 % av medlemmene.

d) Som hovedregel skal det benyttes valgkomite i selskapene ved oppnevning av styret. Gruppelederne i fylkestinget er valgkomite for fylkeskommunale foretak og i selskap der fylkeskommunen eier 100 %. Valgkomiteens innstilling legges frem for fylkestinget til behandling ved nyvalg og/eller suppleringsvalg

e) I selskaper med betydelige sektorpolitiske målsettinger bør det vurderes konkret om styrets medlemmer bør ha nær tilknytning til fylkeskommunens politiske og administrative ledelse.

9. Styret skal, overfor daglig leder, på uavhengig grunnlag ha en aktiv rolle med henhold til service, kontroll, strategi og ressursituasjon. Styret bør:

a) Tilrettelegge for god dialog på generalforsamlingen mellom eiere, styret og ledelsen.

b) Fastsette en årlig plan for sitt arbeid med særlig vekt på mål, strategi og gjennomføring.

c) Utarbeide plan for eget arbeid og egen kompetanseutvikling, samt evaluere sin virksomhet.

d) Nye styremedlemmer skal tilbys opplæring om virksomheten og i rammene for styrets arbeid i selskapet/foretaket. I styrer med valgperiode på 2 år må tilstrebes at ikke hele styret skiftes ut samtidig.

10. Saksforberedelse til møter i eierorgan

a) I alle selskaper stilles krav om at sakliste og saksdokumenter til representantskapet, generalforsamlingen eller andre eierorgan i selskapet skal sendes ut min. 30 dager før møtet. Dokumentene sendes fylkesordfører/valgte representanter og fylkesrådmannen.

Styreevaluering - skjema for egenvurdering

Tema/ spørsmål

Styrets arbeid

- Styret arbeider etter, og har diskutert og forstått, selskapets formål
- Styret påser at det utarbeides mål og langtidsplaner iht. selskapets formål og eiers forventninger
- Styret følger opp resultater og iverksetter korrigerende tiltak i.f.t. mål og langtidsplaner
- Styret påser at det utarbeides risikoanalyser og internkontrollrutiner på alle områder
- Styret følger opp at alle vedtak iverksettes og at resultater rapporteres
- Styrets møter er preget av god forberedelse og strukturert gjennomføring
- Annet

Saksbehandling

- Styret får til behandling relevante saker i forhold til selskapets formål og langtidsplaner
- Sakspapirer kommer i god tid før styremøte
- Sakspapirer gir styret et godt grunnlag for å ta beslutninger
- Tidligere vedtak/ saker følges opp i påfølgende styremøter
- Annet

Styrets forhold til eierne

- Styret har kjennskap til eierne forventninger til virksomheten og styrets arbeid
- Styrets dialog og drøftinger med eierne er preget av profesjonalitet, respekt og åpenhet
- Det foreligger klare retningslinjer for hvordan ulike eierstyrings-/ møtearenaer skal benyttes
- Annet

Styrets forhold til ledelsen

- Styret formidler eierne forventninger og mål til selskapets ledelse
- Styrets dialog og drøftinger med daglig leder er preget av profesjonalitet, respekt og åpenhet
- Styret evaluerer og følger opp daglig leders styring og ledelse av virksomheten regelmessig
- Daglig leder rapporterer regelmessig til styret om forhold knyttet til organisering og HMS
- Styret påser at lønns- og incentividninger fremmer verdiskapning og fremstår som rimelige
- Annet

Styrets medlemmer

- Styrets medlemmer har komplementær kompetanse som dekker virksomhetens behov
- Styrets medlemmer har fått tilstrekkelig opplæring til å utføre sitt styreverv på en god måte
- Styrets medlemmer har en høy etisk standard og har fokus på arbeid mot korrupsjon
- Styrets medlemmer viser alle et stort engasjement og bruker tilstrekkelig tid på sitt styreverv
- Styrets medlemmer har stor bevissthet rundt spørsmål om egen og andres habilitet
- Styrets leder fremstår som en tydelig leder og skaper gode samarbeidsforhold
- Annet

Eiernes oppfølging (eierskapsoppfølgingen)

Formelt utøves kommunenes eierskap gjennom deres valgte representanter til selskapets øverste organ, representantskapet. Eierskapskontrollen skal som nevnt vurdere om den som utøver kommunenes eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med bystyrets/kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Følgelig har vi spurt disse eierrepresentantene når det gjelder informasjon om eieroppfølgingen.

Spørsmål til eierne	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke mål og føringer for selskapet er utarbeidet? 2. Følger selskapet opp mål og føringer fra eierne? 3. Hvordan fungerer informasjonsflyten/ kommunikasjonen med selskapet? 4. Utøvelse av eierskapet gjennom representantskapet. <ol style="list-style-type: none"> a. Er det skriftlige regler for eierstyringen (eierskapsmeldingen e.a.)? b. Foretas det politiske avklaringer forut for saksbehandlingen i eierorganet? c. Foretas det instruering/binding av eierrepresentanten ved viktige saker? 5. Utøvelse av selskapet gjennom representantskapet. <ol style="list-style-type: none"> a. Er det skriftlige regler for selskapsrapporteringen (eierskapsmeldingen e.a.)? b. Foretas det årlig selskapsrapportering til kommunestyret/fylkestinget? c. Avholder kommunestyret/fylkestinget jevnliges kontaktmøter med selskapet? d. Innkaller selskapet selv til uformelle eiermøter ved viktige saker? 6. Har eierne definert kriterier for valg og sammensetning av styret i selskapet? <ol style="list-style-type: none"> a. Er det her stilt krav vedrørende habilitet og kompetanse? 7. Har det vært brukt valgkomité ved innstillingen på styrekandidater? <ol style="list-style-type: none"> a. Hvor habilitets- og kompetansevurderinger var inkludert? 8. Gjøres det av eierne evalueringer av styrets arbeid? 	

KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Som en del av selskapskontrollen ser vi på det som står i KS sine anbefalinger og hvordan dette er fulgt opp av eierne og selskapet. KS har siden 2009 utarbeidet anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Siste versjon er fra november 2015 og inneholder 21 anbefalinger. Under hver anbefaling er det gjerne flere forhold som tas opp og anbefales.

Anbefalingene er utviklet av KS Eierforum (nå inngått i KS sin ordinære virksomhet) og justeres og revideres etter behov. De dekker i utgangspunktet områder som ligger i en gråsoner mellom lovregulering og etablert praksis. Anbefalingene ligger på KS sine nettsider.

Anbefalingene gjelder aksjeselskaper (AS), interkommunale selskaper (IKS) og foretak etter kommunelovens kapittel 11. Men de kan selvsagt også brukes/tilpasses ved andre selskapsformer.

Status på godt kommunalt eierskap

KS har utarbeidet en kommunal variant av prinsipper for godt eierskap. Det som gjelder selskapets og eierne oppfyllelse av anbefalingene fra KS er dekket av vår kontroll. Vi tar her med en gruppert oversikt over KS sine anbefalinger og status for selskapet (Stavanger konserthus) og kommunene (eierne). Forholdene er også stort sett omtalt foran i rapporten.

Godt kommunalt eierskap - Selskapet og eierne - Anbefalinger KS (november 2015)²⁴

Anbefaling om eierskap mv	Selskapet	Eierne	Nærmere kommentarer
Nr 1 Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte (om eierskap og ulike roller)		IA	Dette er ikke aktuelt ved denne selskapskontrollen, jf. kommentarer til anbefalingene.
Nr 2 Vurdering og valg av selskapsform		Ja	IKS-formen kan anses godt tilpasset for virksomheter som håndterer kommunale oppgaver i egenregi for eierne (deltakerne) og hvor det ellers ikke er aktuelt/lite aktuelt med utbytte.
Nr 3 Fysisk skille monopol og konkurransevirkosomhet	IA		Dette er ikke aktuelt ved denne selskapskontrollen. Det foreligger ikke monopolvirkosomhet.
Nr 4 Utarbeidelse av eierskapsmeldinger		IA	Dette er ikke aktuelt ved denne selskapskontrollen, jf. kommentarer til anbefalingene.
Nr 5 Utarbeidelse og revidering av styringsdokumenter (eierne)		Ja	Det er utarbeidet selskapsavtale, men ikke felles eierstrategi.
Nr 6 Eiermøter (uformelle møter eierne og selskapet)	Ja	Ja	Det avholdes ved behov uformelle eiermøter mellom selskapet og eierne.
Nr 7 Eierorganets sammensetning og funksjon (representantskapet)		IA	Dette er ikke aktuelt ved denne selskapskontrollen, jf. kommentarer til anbefalingene.
Nr 8 Gjennomføring av representantskapsmøter	Ja	Ja	Det avholdes representantskapsmøter iht. lovreglene.
Nr 9 Sammensetningen av styret		Ja	Valgkomiteen for konserthuset har skriftlige begrunnelser ved innstillingen på styrekandidater.
Nr 10 Valgkomite og styreutnevneelse		(Ja)	Det benyttes valgkomite for styreutnevneelsen. Valgkomiteen velges av representantskapet. Valgkomiteen har skriftlige begrunnelser ved innstillingen på styrekandidater. Det foreligger ikke skriftlige retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid.
Nr 11 Kjønnsmessig balanse i styrene		Ja	Eierne kjønnrepresentasjon er i samsvar med IKS-loven § 10 (som henviser til aksjeloven § 20-6).
Nr 12 Rutiner for å sikre riktig kompetanse i selskapsstyret	Ja		§ 6 i selskapsavtalen angir retningslinjer for styrets arbeid. Styret har innført fast rutine med årlig egevaluering.
Nr 13 Styresammensetning i konsernmodell	Ja		Styremedlemmer i morselskapet sitter ikke i styret i datterselskapet. Direktør i konserthuset er styreleder i datterselskapet.
Nr 14 Oppnevneelse av vararepresentanter (til styret)		Ja	Det er personlig vararepresentant for hver faste styremedlem. (KS anbefaler numerisk vara for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.)

²⁴ De enkelte anbefalingene fra KS kan ha med flere forhold. Vi har i oversikten tatt med det vi anser mest viktig.

Nr 15 Habilitetsvurderinger	(Nei)	Ja	Av innstillingen til valg av nytt styre i juni 2018 fremkommer det ikke at habilitet har vært tema. Inhabilitet ved enkeltsaker vil kunne oppstå fra tid til annen. Selskapet har rutiner for å håndtere dette.
Nr 16 Godtgjøring av styreverv (og enkelte andre forhold)	Ja	Ja	Samlet godtgjørelse til styret er på 350 000 kroner for 2017. Ingen i styret har særskilte avtaler med/oppgaver for selskapet (utover styrevervet). Selskapet/styret har vurdert styreansvarsforsikring som ikke nødvendig. Representantskapet mottar ikke godtgjørelse.
Nr 17 Registrering av styreverv	Ja	Ja	Alle styremedlemmene er registrert i KS sitt styrevervregister.
Nr 18 Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter	Ja		Selskapet er medlem av KS Bedrift.
Nr 19 Etsiske retningslinjer	Ja		Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer.
Nr 20 Særlig om administrasjonssjefens rolle i kommunale foretak		IA	Dette er ikke aktuelt ved denne selskapskontrollen, jf. kommentarer til anbefalingene.
NR 21 Utøvelse av tilsyn og kontroll (kontrollutvalgets rolle)		IA	Dette er ikke aktuelt ved denne selskapskontrollen, jf. kommentarer til anbefalingene.

Kommentarer til anbefalingene

Anbefalingene er utviklet av KS Eierforum (nå inngått i KS sin ordinære virksomhet) og justeres og revideres etter behov. De dekker i utgangspunktet områder som ligger i en gråsoner mellom lovregulering og etablert praksis. Anbefalingene gjelder aksjeselskaper (AS), interkommunale selskaper (IKS) og foretak etter kommunelovens kapittel 11. Men de kan selvsagt også brukes/tilpasses ved andre selskapsformer.

Ja betyr at forholdet er i orden, mens nei betyr at forholdet ikke er i orden. Parenteser er brukt når et forhold er delvis i orden, eller det er uklart i hvilken grad dette er tilfelle. Det er brukt skjønn om forholdet skal klassifiseres som (Ja) eller (Nei).

De tre anbefalingene som går på obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte, utarbeidelse av eierskapsmeldinger samt eierorganets sammensetning og funksjon ser vi på samlet for alle selskaper tilhørende en kommune ved såkalte eierskapsforvaltningsprosjekter. Alle de kommuner vi reviderer har nylig hatt/vil snart ha eierskapsforvaltningsprosjekter. Anbefalingen som gjelder kommunale foretak er naturlig nok kun aktuell for kommunale foretak. Den siste anbefalingen går på kontrollutvalgets rolle ved selskapskontroller.

KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (oversikt)

Versjon november 2015

KS sine nærmere omtaler av anbefalingene er ikke tatt med her. Dette kan leses i selve anbefalingene (som ligger på KS sine nettsider).

Nr. 1 OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

Nr. 2 VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Nr. 3 FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblending og kryssubsidiering.

Nr. 4 UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Nr. 5 UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSKAPASITETER

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Nr. 6 EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med eierne i selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Nr. 7 EIERSKAPETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierskapet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

Nr. 8 GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER

De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Nr. 9 SAMMENSETNINGEN AV STYRET

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Nr. 10 VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER

Ved valg av styret til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

Nr. 11 KJØNNSMESSIG BALANSE I STYRENE

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

Nr. 12 RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSTYRENE

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Nr. 13 STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.

Nr. 14 OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Nr. 15 HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styrer i selskaper.

Nr. 16 GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Nr. 17 REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no.

Nr. 18 ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

Nr. 19 UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Nr. 20 SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

Nr. 21 UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterlevs og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Terskelverdier for offentlige anskaffelser²⁵

For anskaffelser underlagt forskrift om offentlige anskaffelser (klassisk sektor) har anskaffelsens anslåtte verdi betydning for hvilke deler av regelverket som må følges.

Terskelverdier	Tillatte anskaffelsesprosedyrer
<p>DEL I:</p> <p>Alle kontrakter av verdi mellom 100 000 kr og 1,3 mill. kr ekskl. mva. (uansett hvem som anskaffer, og hva som kjøpes)</p> <p>Kontrakter om kjøp av helse- og sosialtjenester for under 6,95 mill. kr ekskl. mva.</p>	<p>Ingen spesiell prosedyre. Grunnleggende prinsipper og bestemmelser i FOA kap.7 må følges.</p>
<p>DEL I OG II:</p> <p>Vare- og tjenestekontrakter til en verdi av mellom 1,3 mill. og 2 mill. kr ekskl. mva. for alle unntatt statlige myndigheter</p> <p>Alle bygge- og anleggskontrakter til en verdi av mellom 1,3 mill. og 51 mill. kr ekskl. mva. (uansett hvem som anskaffer)</p> <p>Kontrakter om særlige tjenester til en verdi over 1,3 mill. kr ekskl. mva. Merk: I tillegg gjelder noen bestemmelser i Del III for denne type anskaffelser når verdien overstiger EØS terskelverdien for særlige tjenester på 6,95 mill. ekskl.mva.</p>	<p>Åpen tilbudskonkurranse (FOA § 8-3)</p> <p>Begrenset tilbudskonkurranse (FOA § 8-3)</p>
<p>DEL I OG III:</p> <p>Vare- og tjenestekontrakter til en verdi av over 1,3 mill. kr ekskl. mva. for statlige myndigheter</p> <p>Vare- og tjenestekontrakter til en verdi av over 2 mill. kr ekskl. mva. for alle andre virksomheter</p> <p>Bygge- og anleggskontrakter til en verdi av over 51mill. kr ekskl. mva. (alle virksomheter)</p>	<p>Åpen og begrenset anbudskonkurranse (FOA § 13-1 (1))</p> <p>Konkurranse med forhandlinger (FOA § 13 (2))</p> <p>Konkurransepreget dialog (FOA § 13 (2))</p> <p>Innovasjonspartnerskap (FOA § 13 (3))</p>
<p>Kontrakter om helse- og sosialtjenester for over 6,95 mill. kr ekskl. mva.</p>	<p>Egne prosedyrebestemmelser</p>

Sist endret 10. april 2018

²⁵ Kilde: Difi.no

Anskaffelsesprotokoll

§ 10-5. Anskaffelsesprotokoll

- (1) Oppdragsgiveren skal føre protokoll for gjennomføringen av anskaffelsen.
- (2) Protokollen skal inneholde følgende opplysninger i den utstrekning de er relevante:
- oppdragsgiverens navn og adresse
  - en beskrivelse av hva som skal anskaffes, og den anslåtte verdien av anskaffelsen
  - begrunnelsen for å bruke unntak fra kravet om bruk av elektronisk kommunikasjon ved mottak av tilbud
  - navnet på leverandørene som har levert forespørsel om å delta i konkurransen
  - navnet på leverandørene som er valgt ut i en konkurranse hvor det settes en grense for antallet deltakere, og begrunnelsen for utvelgelsen
  - navnet på leverandørene som har levert tilbud
  - navnet på leverandørene som er avvist, og begrunnelsen for å avvise deres forespørsel om å delta i konkurransen eller deres tilbud
  - begrunnelsen for å fravike opplysningene i anskaffelsesdokumentene om planlagt dialog
  - navnet på leverandørene som oppdragsgiveren velger å ha dialog med, og en kort begrunnelse for utvelgelsen
  - opplysninger om tilfeller av inhabilitet eller konkurransevidring som følge av dialog med leverandørene, og eventuelle avhjelpende tiltak som er gjennomført
  - navnet på den valgte leverandøren, begrunnelsen for valget og kontraktens verdi
  - hvilke deler av kontrakten den valgte leverandøren planlegger at underleverandører skal utføre, og underleverandørens navn, forutsatt at opplysningene er kjent
  - begrunnelsen for at oppdragsgiveren avlyser konkurransen
  - andre vesentlige forhold.
- (3) Når oppdragsgiveren tildeler kontrakter under en rammeavtale, gjelder plikten til å føre protokoll bare når oppdragsgiveren gjenåpner konkurransen.

§ 25-5. Anskaffelsesprotokoll

- (1) Oppdragsgiveren skal føre protokoll for gjennomføringen av anskaffelsen.
- (2) Protokollen skal inneholde følgende opplysninger i den utstrekning de er relevante:
- oppdragsgiverens navn og adresse
  - en beskrivelse av hva som skal anskaffes, og den anslåtte verdien av anskaffelsen
  - begrunnelsen for ikke å dele opp kontrakten
  - begrunnelsen for å bruke konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring eller konkurransepreget dialog
  - begrunnelsen for å bruke konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring eller anskaffelse uten konkurranse
  - begrunnelsen for å bruke unntak fra kravet om bruk av elektronisk kommunikasjon ved mottak av tilbud
  - navnet på leverandørene som har levert forespørsler om å delta i konkurransen
  - navnet på leverandørene som er valgt ut i en konkurranse hvor det settes en grense for antallet deltakere, og begrunnelsen for utvelgelsen
  - navnet på leverandørene som har levert tilbud
  - navnet på leverandørene som er avvist, og begrunnelsen for å avvise deres forespørsler om å delta i konkurransen eller deres tilbud
  - navnet på leverandørene som har fått sine tilbud forkastet, og begrunnelsen for reduksjonen
  - opplysninger om tilfeller av inhabilitet eller konkurransevidring som følge av dialog med leverandører og eventuelle avhjelpende tiltak som er gjennomført
  - navnet på den valgte leverandøren, begrunnelsen for valget og kontraktens verdi
  - hvilke deler av kontrakten den valgte leverandøren planlegger at underleverandører skal utføre, og underleverandørens navn, forutsatt at opplysningene er kjent
  - begrunnelsen for at oppdragsgiveren avlyser konkurransen
  - andre vesentlige forhold.
- (3) Når oppdragsgiveren tildeler kontrakter under en rammeavtale, gjelder plikten til å føre protokoll bare når oppdragsgiveren gjenåpner konkurransen.

Rogaland Revisjon IKS

Lagårdsveien 78
4010 Stavanger

Tlf 40 00 52 00
Faks 51 53 40 03

www.rogaland-revisjon.no